

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomických teorií

Bakalářská práce

**Antimonopolní úřad a jeho význam a působení
v České republice**

Libor Valkov

© 2020 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Libor Valkov

Ekonomika a management
Provoz a ekonomika

Název práce

Význam a působení antimonopolního úřadu v ČR

Název anglicky

The Importance and Impact of the Antimonopoly Office in the Czech Republic

Cíle práce

Hlavním cílem této bakalářské práce je zhodnocení významu a působení antimonopolního úřadu (dále ÚOHS) v České republice, především analýza efektivnosti nástrojů pro ochranu hospodářské soutěže, kterými Úřad disponuje, jinými slovy výsledek působení úřadu na tržní prostředí v ČR a porovnání stavu/vývoje 2010-2018.

Mimo tento hlavní cíl bude v této bakalářské práci obsažen i cíl vedlejší, kterým je popis a zhodnocení spolupráce a zapojení v rámci Evropské Unie především s Generálním ředitelstvím pro hospodářskou soutěž (dále COMP) při Evropské komisi.

Metodika

V bakalářské práci bude použita metoda deskripce a to při popisu fungování ÚOHS, hospodářské soutěže a jednotlivých nástrojů a dále metoda komparace při srovnávání vývoje zásahů ÚOHS. Prvotní informace pro zpracování teoretické části bakalářské práce budou informace získané z odborných publikací a přímo na webových stránkách ÚOHS a ESHS. Při srovnávání vývoje v zásadách ÚOHS a vyhodnocování jejich dopadů do tržního prostředí bude pracováno s druhotnými statistickými daty za období 2010-2018, která budou přetříděna za účelem dosažení cíle této práce.

Doporučený rozsah práce

30 – 40 stran

Klíčová slova

ÚOHS, COMP, konkurence, hospodářská soutěž, veřejné zakázky, nástroje, leniency program, antimonopolní politika

Doporučené zdroje informací

BLAŽEK, Jiří, 2012. *Ekonomie, právo a hospodářská politika v českém prostředí*. Vyd. 1. Praha : Wolters Kluwer Česká republika. ISBN 978-80-7357-847-3

BUREŠ, Vít, 2008. *Teorie antimonopolní regulace: analýza vybraných oblastí*. Vyd. 1. V Karviné : Slezská univerzita v Opavě, Obchodně podnikatelská fakulta. ISBN 978-80-7248-479-9

Generální ředitelství pro hospodářskou soutěž, 2018 [online]. Poslední revize 20.07.2018 [cit. 2018-07-20]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/dgs/competition/index_cs.htm

HOLMAN, R. *Ekonomie*. Praha: C.H. Beck, 2001. ISBN 80-7179-387-6.

NORDHAUS, W D. – SAMUELSON, P A. *Ekonomie : 19. vydání*. Praha: NS Svoboda, 2013. ISBN 978-80-205-0629-0.

PETR, Michal, 2009. *Kartelové a distribuční dohody : teorie a praxe*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck. ISBN 978-80-7400-136-9

PETR, Michal, 2010. *Zakázané dohody a zneužívání dominantního postavení v ČR*. Vyd. 1. V Praze: C.H. Beck. ISBN 978-80-7400-307-3

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže, 2012 [online]. Dostupné z: <https://www.uohs.cz>

Předběžný termín obhajoby

2019/20 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Roman Svoboda, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomických teorií

Elektronicky schváleno dne 29. 6. 2019

doc. PhDr. Ing. Lucie Severová, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 14. 10. 2019

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 26. 02. 2020

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Antimonopolní úřad a jeho význam a působení v České republice" jsem vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autor uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 18.3.2020

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval Ing. Romanu Svobodovi Ph.D. za důsledné a odborné vedení při zpracování předkládané bakalářské práce a za cenné připomínky, které k ní poskytl. Dále bych rád poděkoval své rodině za podporu a za čas, který jsem jí nemohl věnovat, neboť padl za obět' této bakalářské práci a celému mému studiu.

Antimonopolní úřad a jeho význam a působení v České republice

Abstrakt

Bakalářská práce se zaměřuje na problematiku ochrany hospodářské soutěže, kterou v České republice zajišťuje Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. Tato práce cílí především na zhodnocení činnosti a nástrojů výše jmenovaného úřadu. Vedle tohoto cíle má předkládaná práce rovněž popsat vztah a spolupráci Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže s Evropskou komisí (Generálním ředitelstvím pro ochranu hospodářské soutěže), která zabezpečuje ochranu hospodářské soutěže na vyšší úrovni v intencích vnitřního trhu EU.

Struktura práce byla postavena tak, aby všechny pojmy byly nejdříve důkladně vysvětleny a mohlo být následně dosaženo hlubšího pochopení souvislostí v činnostech Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. První část, nazvaná teoretická východiska, je proto zaměřena na podstatu hospodářské soutěže, jejího fungování na dokonalém a nedokonalém trhu a dále na jednotlivé oblasti dohledu Úřadu. V analytické části jsou pak následně řešeny statistiky aktivity Úřadu ve sledovaném období 2010-2018 společně s uvedením hlavních faktorů ovlivňující činnost Úřadu. V závěru je zhodnocena efektivita nástrojů používaných Úřadem a doporučena možná opatření, která by mohla situaci zlepšit.

Klíčová slova: ÚOHS, COMP, konkurence, hospodářská soutěž, veřejné zakázky, nástroje, leniency program, antimonopolní politika

Czech Antimonopoly body and its importance and activity in the Czech Republic

Abstract

This Bachelor thesis is focused on the field of competition protection, which is ensured by the Office for the Protection of Competition in the Czech Republic. The thesis aims at analysing and evaluation of instruments used by the above mentioned Office and its activity. Besides this goal the submitted thesis should also introduce the relationship between the Office for the Protection of Competition cooperates and the European Commission (Directorate General for Competition) and how they cooperate, as the European Commission performs higher level of competition protection throughout the European internal market.

The thesis has been structured in the logical sequence, which helps to understand first all terms used so that a deeper comprehension of activities of the Office for the Protection of Competition can be achieved. The first part of the thesis is called theoretical basis and deals with principles of competition and its functioning on perfect and imperfect markets. It also describes areas supervised by the Office. The second (analytical) part works with statistical data related to the activities of the Office in the chosen time period 2010-2018. An effort has been also made in searching for main factors influencing activities of the Office. In conclusion the effectivity of the instruments used by the Office has been evaluated and recommendations have been suggested, which could bring improvement.

Keywords: the Office for the Protection of Competition, Directorate General for Competition, competition, public procurement, tools, leniency program, antimonopoly politics

Obsah

1 Úvod.....	13
2 Cíl práce a metodika	14
2.1 Cíl práce	14
2.2 Metodika.....	14
3 Teoretická východiska	15
3.1 Hospodářská soutěž a její formy	15
3.1.1 Dokonalá konkurence	15
3.1.2 Nedokonalá konkurence.....	16
3.2 Legislativa	19
3.3 Antimonopolní úřad v České republice.....	22
3.3.1 Historie a organizace ÚOHS.....	22
3.3.2 Činnost a kompetence úřadu	23
3.4 Generální ředitelství pro hospodářskou soutěž	24
3.5 Ochrana hospodářské soutěže	25
3.5.1 Dohody narušující soutěž.....	25
3.5.2 Dominantní postavení a jeho zneužití.....	28
3.5.3 Spojování soutěžitelů	29
3.5.4 Dozor nad orgány veřejné správy	31
3.5.5 Dozor nad dodržováním povinností uložených provozovatelům schémat platebních karet a zpracovatelům platebních transakcí	32
3.6 Veřejné zakázky	32
3.7 Veřejná podpora	34
3.8 Významná tržní síla.....	35
4 Vlastní práce	37
4.1 Sektorová šetření	38
4.2 Činnost ÚOHS v oblasti hospodářské soutěže	39
4.2.1 Činnost ÚOHS v oblasti zakázaných dohod	40
4.2.2 Činnost ÚOHS v oblasti spojování soutěžitelů.....	43
4.2.3 Činnost ÚOHS v oblasti zneužití dominantního postavení	44
4.2.4 Činnost ÚOHS v oblasti dozoru nad orgány veřejné správy	46
4.2.5 Hospodářská soutěž a rozhodování soudů	46
4.3 Činnost ÚOHS v oblasti zadávání veřejných zakázek	48
4.4 Činnost ÚOHS v oblasti významné tržní síly	52
4.5 Činnost ÚOHS v oblasti veřejné podpory a spolupráce s Generálním ředitelstvím pro hospodářskou soutěž	54
4.6 Spolupráce s Generálním ředitelstvím pro hospodářskou soutěž v ostatních oblastech hospodářské soutěže.....	58

5	Výsledky a diskuse	62
5.1	Hospodářská soutěž.....	62
5.2	Veřejné zakázky	64
5.3	Veřejná podpora	64
5.4	Významná tržní síla.....	64
5.5	ÚOHS versus Evropská komise	65
6	Závěr.....	66
7	Seznam použitých zdrojů	68
7.1	Knižní publikace	68
7.2	Příspěvky a články z elektronických zdrojů.....	69
7.3	Legislativní zdroje.....	71
7.4	Televizní vysílání	72
7.5	Elektronické zdroje, webové stránky	72

Seznam obrázků

Obrázek 1	Maximalizace zisku v dokonalé konkurenci	15
Obrázek 2	Maximalizace zisku monopolu.....	18

Seznam grafů

Graf 1	Statistika zneužití dominantního postavení v letech 2010 - 2018	45
Graf 2	Statistiky oblasti veřejných zakázek v letech 2010 – 2018	49
Graf 3	Statistika z oblasti významné tržní síly v letech 2010 – 2018.....	53
Graf 4	Počet pre/notifikací a oznámení blokových výjimek v letech 2010 – 2018.....	57
Graf 5	Počty rozhodnutí a správních řízení z oblasti veřejné podpory v letech 2010 - 2018.....	58

Seznam tabulek

Tabulka 1	Statistika zakázané dohody v letech 2010 - 2018	41
Tabulka 2	Statistika žádostí leniency a místních šetření v letech 2010 – 2018.....	42
Tabulka 3	Statistika spojování soutěžitelů v letech 2010 - 2018.....	43
Tabulka 4	Statistika soudních přezkumů v oblasti hospodářské soutěže v letech 2010 - 2018..	47
Tabulka 5	Statistiky oblasti veřejných zakázek v letech 2010 - 2018	49

Seznam použitých zkratk

AC – průměrné náklady

aj. – a jiné

AR – průměrné příjmy

AVC – průměrné variabilní náklady

ČR – Česká republika

ECN – Evropská soutěžní síť

ES – Evropské společenství

EU – Evropská unie

Kč – korun českých

ks – kus

MC – mezní náklady

mil. – milion

mld. – miliarda

MR – mezní příjmy

Odst. – odstavec

OECD – Organisation for Economic Co-operation and Development (Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj)

OSN – Organizace spojených národů

Sb. – sbírky

ÚOHS – Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

WTO – World trade organization (Světová obchodní organizace)

1 Úvod

V současné době je ochrana hospodářské soutěže jedním z atributů vyspělých ekonomik. Ekonomičtí a političtí lídři si uvědomují nutnost některá chování na trhu korigovat a fungování jednotlivých aktérů na trhu určitým způsobem směřovat. Činí tak většinou prostřednictvím entit pověřených výkonem antimonopolní politiky a dohledem nad ní. U hospodářské soutěže, více než kdekoliv jinde, platí pořekadlo, když dva se perou, třetí se směje. Těmi pomyslnými dvěma, kteří se perou, jsou podnikatelské subjekty (soutěžitelé) a tím třetím, který se směje, je spotřebitel, neboť soupeření dvou firem přináší spotřebiteli vždy prospěch, a to v podobě nižších cen nebo například vývoje kvalitnějších a novějších výrobků. Antimonopolní politika je pak obecně dohled nad tím, zda soutěžitelé mezi sebou soupeří na základě rovných pravidel, kdy ani jeden z nich nemá žádné neférové výhody.

Česká republika v ochraně hospodářské soutěže nikterak nezaostává za jinými vyspělými zeměmi, a coby součást Evropské unie ani nemůže. Pravomoc vykonávat dohled nad fungováním hospodářské soutěže byla historicky svěřena do rukou Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže. Zmiňovanou ochranou hospodářské soutěže už však není jen monitoring zakázaných dohod, zneužívání dominantního postavení a fúzí v původním úzkém smyslu slova. Tak jak se totiž vyvíjí promyšlenost nekalých praktik soutěžitelů, tím více oblastí se setkává s narušením soutěže a kompetence úřadu se tak rozrůstají, v nedávné době například o dozor nad postupy orgánů veřejné správy s vlivem na hospodářskou soutěž nebo o prověřování významné tržní síly a jejího případného zneužití.

Úřad se ve své praxi řídí ryze zákony, které mu skýtají mnohé nástroje, jimiž lze hospodářskou soutěž regulovat. To, jaká je účinnost a využití těchto nástrojů a současně, zda má existence Úřadu smysl, je jednou z otázek této práce a v dnešní době stále se opakujícím tématem v podnikatelských kruzích, ale i mezi širokou veřejností.

Antimonopolní úřad v České republice není zcela autonomním orgánem, neboť na jeho činnost v určitých aspektech dohlíží Evropská komise, která je tvůrcem koncepce celoevropské antimonopolní politiky, jež se dále povinně prolíná do národních legislativ jednotlivých států. Zároveň může být sama rozhodujícím orgánem v případech, kdy konkrétní kauza přerůstá hranice jednoho státu a ovlivňuje vnitřní trh EU.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Hlavním cílem této bakalářské práce je zhodnocení významu a působení antimonopolního úřadu (dále ÚOHS) v České republice, především analýza efektivity nástrojů pro ochranu hospodářské soutěže, kterými Úřad disponuje, jinými slovy výsledek působení úřadu na tržní prostředí v ČR a porovnání stavu/vývoj 2010-2018.

Mimo tento hlavní cíl bude v této bakalářské práci obsažen i cíl vedlejší, kterým je popis a zhodnocení spolupráce a zapojení v rámci Evropské unie především s Generálním ředitelstvím pro hospodářskou soutěž (dále COMP) při Evropské komisi.

2.2 Metodika

V předkládané bakalářské práci byla využita metoda deskripce, a to při popisu fungování ÚOHS, hospodářské soutěže a jednotlivých nástrojů a dále metoda komparace při srovnávání vývoje zásahů ÚOHS. Prvotní informace pro zpracování teoretické části bakalářské práce byly získány jednak z odborných publikací a dále přímo na webových stránkách ÚOHS. Při srovnávání vývoje zásahů ÚOHS a vyhodnocování jejich dopadů do tržního prostředí bylo pracováno s druhotnými statistickými daty, která byla přetříděna za účelem dosažení cíle této práce.

3 Teoretická východiska

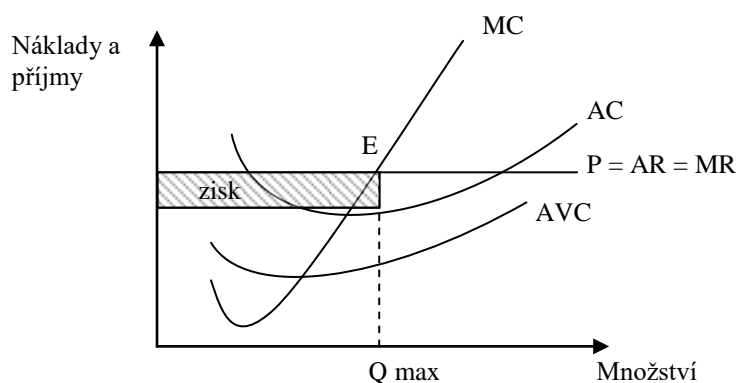
3.1 Hospodářská soutěž a její formy

Termínem hospodářská soutěž neboli konkurence zjednodušeně označujeme soupeření subjektů dodávajících na konkrétní trh určitého produktu. Pro pochopení činnosti a významu Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže je pro začátek nutné nejprve se seznámit alespoň v základních rysech s typy konkurence a jejich fungování.

3.1.1 Dokonalá konkurence

Dokonalá konkurence je tržní struktura charakteristická tím, že nikdo z výrobců není schopen ovlivnit tržní cenu. Na trhu je totiž spousta malých producentů, kteří se věnují výrobě totožného produktu, a nikdo z nich není natolik velký, aby dokázal změnami své produkce tržní cenu zásadním způsobem vychýlit. Jak už vyplývá z výše uvedené definice dokonalé konkurence, dokáže firma na dokonale konkurenčním trhu za danou tržní cenu prodat jakékoliv množství výrobků. Vzhledem ke skutečnosti, že cena na dokonale konkurenčním trhu je daná, jsou jak výrobci, tak spotřebitelé příjemci ceny (Samuelson a Nordhaus, 1995, s. 540-548).

Obrázek 1 Maximalizace zisku v dokonalé konkurenci

Zdroj: Mankiw, 1999; vlastní zpracování autora

Obrázek 1 znázorňuje bod (E) maximalizace zisku v podmínkách dokonalé konkurence. V tomto bodě křivka MC (mezních nákladů) protíná křivku cenovou, která se shoduje s křivkou MR – mezních příjmů a AR – průměrných příjmů. V bodě E se tedy

mezní náklady rovnají ceně a firma vyrábí takové množství výrobků, při kterém maximalizuje svůj zisk. Na obrázku jsou dále znázorněny křivky AC (průměrných nákladů) a AVC (průměrných variabilních nákladů) (Mankiw, 1999, s. 296).

Jako předpoklady dokonalé konkurence se často uvádí následující faktory. Prvním z nich je dokonalá informovanost prodávajících a kupujících, kterou lze reálně shledat pravděpodobně jen na burzách. Druhým faktorem jsou nulové náklady na změnu dodavatele, například pokud kupující zjistí, že jiný producent dodává za nižší cenu. Třetím faktorem je již dříve zmiňovaný homogenní produkt, a to i z hlediska kvality produktu nebo pověsti firmy. Čtvrtým faktorem je pak velký počet prodávajících. (Holman, 2001, s. 134-135). Předpokladem dokonalé konkurence je také to, že vstup do a výstup z konkrétních odvětví je pro firmy na dokonalě konkurenčním trhu volný, jinými slovy neexistují žádné bariéry pro vstup do odvětví (Mankiw, 1999, s. 292). Pokud nedojde k naplnění těchto podmínek, trh se stane nedokonalě konkurenčním. Při pohledu z druhé strany jako hlavní zdroje nedokonalostí trhu jsou uváděny právě bariéry vstupu na trh a existence významných úspor z rozsahu, kterých jsou schopny dosáhnout velké firmy (Samuelson a Nordhaus, 1995, s. 569).

Při zamyšlení nad výše uvedenými podmínkami lze konstatovat, že dokonalě konkurenční trh se v realitě v podstatě nevyskytuje.

3.1.2 Nedokonalá konkurence

Zatímco na dokonalě konkurenčním trhu není výrobce, který by byl schopen ovlivnit cenu, na trzích v systému nedokonalé konkurence je jedna nebo několik firem, které cenu prostřednictvím změn ve své produkci schopny ovlivnit jsou (Holman, 2001, s. 132), resp. jak uvádějí Samuelson a Nordhaus (1995, s. 567) "...nedokonalý konkurent má alespoň určitou volnost rozhodování o své ceně."

S ohledem na velikost firem-nedokonalých konkurentů, jejich počet, charakter jejich spolupráce a míru podobnosti produktu rozlišujeme několik tržních struktur. Na straně nabídky reprezentují nedokonalou konkurenci monopolistická konkurence, oligopol a monopol (Hořejší, 2010, s. 281).

Monopolistická konkurence

Monopolistická konkurence je tržní strukturou, která se nejvíce podobá dokonalé konkurenci, neboť zde na trhu působí velký počet prodávajících. Odlišnost od dokonalé

konkurence však představuje fakt, že produkty jsou heterogenní avšak stále blízké substituty. Diferenciace v podmínkách monopolistické konkurence proto spočívá například v míře kvality výrobků, doplňkových službách, umístění firmy apod. Další charakteristický znak monopolistické konkurence je neexistence bariér, které by bránily vstupu dalších firem na trh, nebo existence pouze takových bariér, které nejsou pro konkurenci nepřekonatelné (Hořejší, 2010, s. 313-314).

Oligopol

Oligopol označuje situaci, kdy na trhu působí několik málo prodávajících. Přestože je firem na trhu několik, jejich vliv na cenu je značný. Je třeba od sebe odlišovat oligopol nabízející identický produkt a oligopol nabízející diferencovaný produkt. Je-li nabízen totožný produkt, pak oligopolisté mezi sebou často soupeří o to, kdo z nich získá větší část trhu prostřednictvím snížení svých cen. V případě diferencovaných produktů se ovšem musí jednat o produkty velmi podobné – blízké substituty, aby bylo možné hovořit o oligopolu nabízející diferencovaný produkt. Změna ceny u jednoho oligopolisty má za následek odliv kupujících k dalším oligopolistům (Hořejší, 2010, s. 328-329).

Jak již bylo zmíněno, oligopolisté mezi sebou často soupeří v rámci takzvaných cenových válek. Mohou si však zvolit i jinou strategii, a to strategii kooperativní, tedy že mezi sebou uzavřou dohodu o koordinovaném postupu na trhu. V takovém případě se jedná o kartelovou dohodu. Tato dohoda zpravidla upravuje na trhu nabízená množství jednotlivými oligopolisty a dolní hranici oligopolní ceny. Při smluveném kooperativním jednání dojdou oligopolisté k situaci velmi blízké monopolu. Nicméně i při vázanosti kartelovou dohodou mají oligopolisté tendenci upřednostňovat pouze svůj zájem a kartely se většinou rozpadají. Ideální a udržitelný počet oligopolistů v kartelu tak, aby trvaleji fungoval, jsou dva (Holman, 2001, s. 204 a 208).

Monopol

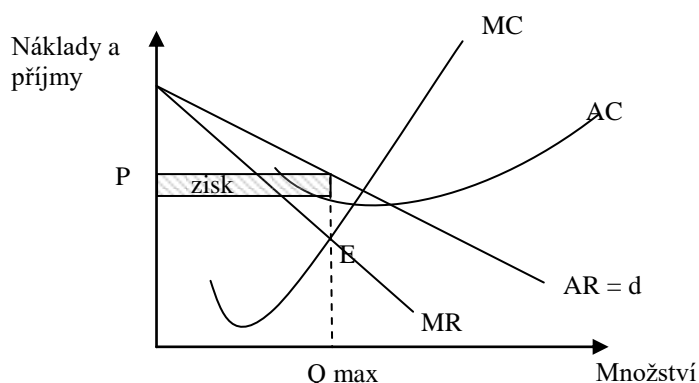
Monopol je tržní strukturou, v níž existuje pouze jeden prodávající, tzv. monopolista. Tento prodávající nemá na daném trhu konkurenta, který by nabízel stejný nebo velmi podobný produkt-substitut. Právě blízkost substitutu neboli to, jak moc vzdálený je vůbec nějaký substitut nabízený na tomtéž trhu pak vypovídá o monopolní síle monopolisty. Čím vzdálenější je z hlediska podoby či využití nejbližší substitut, tím je síla monopolisty vyšší.

Monopol je, coby jediný nabízející specifického produktu v určitém množství, tvůrcem ceny (Holman, 2001, s. 186).

Monopol ze všech tržních struktur disponuje největší tržní silou. Pojem tržní síla je třeba chápat jako stupeň jakým firma nebo skupina firem dokáže ovlivnit tržní cenu a množství výroby v konkrétním odvětví. Tržní sílu je možné měřit. Nejčastěji využívanými měřítky z tohoto pohledu jsou míra koncentrace (podíl firem na celkové produkci v odvětví) a velikost dosaženého zisku (Samuelson a Nordhaus, 1995, s. 982).

V praxi nalézáme dva typy monopolu, monopol přirozený a monopol vytvořený státem. Státem vytvořený monopol vzniká z titulu udělení nějakého administrativního povolení státem. Stát vytváří tyto monopoly zejména za účelem pokrytí potřeb ve veřejném zájmu. Přirozený monopol na druhé straně může vzniknout, když existují přirozené bariéry vstupu na trh pro konkurenty (například rozvodná síť, jejíž vybudování by pro potencionálního konkurenta představovalo neúnosné náklady) (Holman, 2001, s. 191-200).

Obrázek 2 Maximalizace zisku monopolu

Zdroj: Mankiw, 1999; vlastní zpracování autora

V podmínkách monopolu na Obrázku 2 volí firma takovou úroveň výstupu (bod Q max), kdy mezní příjmy se rovnají mezním nákladům (bod E). Pro takové množství produktu si monopol následně zvolí cenu na křivce poptávky d , která je zároveň křivkou průměrných nákladů.

Monopol mívá na tržní prostředí většinou negativní vliv, což je také důvod, proč dochází k regulaci jeho činnosti. Především se tento negativní vliv projevuje vznikem neefektivnosti spočívající v nastavení vysoké ceny a nabídce menšího množství produktu,

než je optimální. To představuje pro spotřebitele určitou ztrátu blahobytu. Vzhledem k neexistenci konkurenta rovněž u monopolu klesá motivace pro jakékoliv zlepšování kvality svých výrobků nebo služeb (Holman, 2001, s. 188-190; Samuelson a Nordhaus, 1995, 583-584).

Kvůli těmto dopadům se vlády, ale historicky i někteří ekonomové, monopolů obávají a důrazně prosazují jejich silnou kontrolu a regulaci (Hon, 2008, s. 833-842). Z tohoto důvodu má většina zemí světa jako součást své hospodářské politiky vytvořenou také politiku antimonopolní. Omezování monopolů však není jediná cesta. Například Mankiw (1999, s. 325-329) k tomuto uvádí, že na problémy s monopoly lze reagovat čtyřmi způsoby:

1) snahou zavést více konkurence do monopolizovaných odvětví

Vlády tvoří a zavádějí antitrustové zákony, které mají za cíl bránit fúzím a jiným postupům snižujícím konkurenci na trhu.

2) regulací chování přirozených monopolů

Vlády regulují cenu nastavenou monopolem na nižší úroveň. Jestliže je cena regulována na úroveň mezních nákladů, je monopol ztrátový a vláda jej musí subvencovat.

3) přeměnou některých soukromých monopolů

Namísto soukromého vlastníka provozuje monopol vláda sama, zpravidla u služeb ve veřejném zájmu (telekomunikace, energetika, poštovní služby apod.)

4) možným nicneděláním

Vlády do fungování monopolu nezasahují, neboť slovy George Stiglera: ...stupeň, tržního selhání‘ americké ekonomiky je mnohem nižší než, politického selhání‘ pramenícího z nedokonalosti hospodářských politik, které existují v reálných politických systémech.“ (Mankiw, 1999, s. 328, cit. dle Stigler, Fortune Encyclopedia of Economics). Navíc pokrok v technologii (přilákaný ziskem monopolu) často monopol odstraní.

3.2 Legislativa

V intencích České republiky obdobně jako v předchozí podkapitole zmiňované antitrustové zákony, funguje legislativa, jejímž úkolem je zabraňovat postupům omezujícím konkurenci na trhu. Jedná se především o Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů a vyhlášce

k tomuto zákonu (Vyhláška 294/2016 Sb., kterou se stanoví podrobnosti odůvodnění návrhu na povolení spojení soutěžitelů a dokladů osvědčujících skutečnosti rozhodné pro spojení). Zákon č. 143/2001 Sb., v první řadě definuje instituty související s narušováním či omezováním hospodářské soutěže, za něž považuje dohody soutěžitelů, zneužití dominantního postavení soutěžitelů, spojení soutěžitelů a narušení hospodářské soutěže orgány veřejné správy. I z hlediska procesního jsou podstatná ustanovení tohoto zákona, neboť jsou zde jasně dány postupy a prvky jednotlivých řízení, požadavky na vedení spisu, místní šetření, prvky přestupkového řízení a ukládání pokut. Kde si procesně nelze vystačit se Zákonem č. 143/2001 Sb., použijí se ustanovení správního řádu. Ze zákona rovněž vyplývají povinnosti ÚOHS vůči orgánům EU, zejména Evropské komisi, která řeší ochranu hospodářské soutěže na celoevropské úrovni.

Dále by se jako součást legislativy upravující hospodářskou soutěž dal jmenovat Nový občanský zákoník (Zákon č. 89/2012 Sb.), který definuje nekalou soutěž. Konkrétně ustanovení § 2976 patřící mezi tzv. základní ustanovení, říká: „kdo se dostane v hospodářském styku do rozporu s dobrými mravy soutěže, jednáním způsobilým přivodit újmu jiným soutěžitelům nebo zákazníkům, dopustí se nekalé soutěže. Nekalá soutěž se zakazuje.“

Ve výčtu stěžejní legislativy dotýkající se hospodářské soutěže nelze opomenout ani Zákon č. 273/1996 Sb., o působnosti úřadu na ochranu hospodářské soutěže ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon upravuje především organizační záležitosti úřadu.

Nedílnou součástí legislativy upravující ochranu hospodářské soutěže jsou samozřejmě i právní akty Evropské unie, ze kterých uvedme alespoň tři nejzásadnější (Zákon č. 143/2001 Sb., § 1, odst. 2):

- Smlouva o fungování Evropské unie (články 101-109)
- Nařízení Rady (ES) 1/2013 o provádění pravidel hospodářské soutěže
- Nařízení Rady (ES) č. 139/2004 o kontrole spojování podniků

Co se týče zákona o ochraně hospodářské soutěže, je pro lepší pochopení dále řešené problematiky důležité seznámit se s pojmy soutěžitel a relevantní trh. O konkrétních narušeních či omezeních hospodářské soutěže bude pojednáno v příslušných kapitolách týkajících se jednotlivých oblastí činnosti ÚOHS.

Soutěžitel

Termínem soutěžitel Zákon č. 143/2001 Sb. v § 2 odst. 1 označuje fyzické a právnické osoby, jejich sdružení, sdružení těchto sdružení a jiné formy seskupování, a to i v případě, že tato sdružení a seskupení nejsou právníckými osobami, pokud se účastní hospodářské soutěže nebo ji mohou svou činností ovlivňovat, i když nejsou podnikateli.

V užším smyslu slova popisuje soutěžitele Nejvyšší soud v rozhodnutí sp. zn. NS 32 Odo 1642/2005:

„Soutěžní vztah je třeba vykládat v návaznosti na pojem soutěžitele z hlediska účelu ochrany proti nekalé soutěži velmi široce, kdy ve vztahu soutěžitelů nejsou jen přímí soutěžitelé, ale vůbec všechny subjekty, které působí v podobných, nebo navzájem substituovatelných oborech nebo hospodářských činnostech. Mimoto jako přímí soutěžitelé nevystupují vůči sobě navzájem jen ti, kteří působí ve shodném nebo příbuzném odvětví, ale také ti, kteří nabízejí výrobky či služby navzájem zaměnitelné. To znamená, že hospodářskými soutěžiteli jsou všichni, mezi nimiž na základě objektivní povahy jejich výrobků či služeb nebo na základě vlastní aktivity dojde na trhu k hospodářskému zájmovému střetu, přičemž jako soutěžitele lze chápat i ty subjekty, mezi nimiž pro nekalost počínání jednoho z nich vlastně nikdy nedojde k přímému konkurenčnímu střetu.“

Relevantní trh

Relevantním trhem je trh zboží, které je z hlediska jeho charakteristiky, ceny a zamýšleného použití shodné, porovnatelné nebo vzájemně zastupitelné, a to na území, na němž jsou soutěžní podmínky dostatečně homogenní a zřetelně odlišitelné od sousedících území (Zákon č. 143/2001 Sb.).

Relevantní trh je pro rozhodování ÚOHS a soudů velmi důležitý. Z určení relevantního trhu se totiž následně odvozuje velikost tržního podílu a s tím související možné jednání narušující, omezující nebo vylučující hospodářskou soutěž, především v oblasti kartelových dohod a dominantního postavení. Posouzení relativního trhu je také rozhodující při aplikaci obecných výjimek ze zákazu dohod narušujících hospodářskou soutěž. Relevantní trh se určuje z pohledu místního, výrobního a časového, přičemž na rozdíl od prvních dvou poslední jmenované vymezení trhu nemá oporu v české legislativě. Věcné neboli výrobní vymezení trhu a místní neboli geografické vymezení trhu jdou ruku v ruce a jsou jakýmsi spojenými nádobami. Při určování relevantního trhu se totiž

vždy zkoumá trh výrobků na určitém území a současně na něm obchodovaná určitá skupina výrobků, jejíž rozsah je dán podobností nebo substitučností výrobků z mnoha stránek, např. cenová, funkční aj. Na tom jak široce nebo úzce je vymezen relevantní trh pak stojí a padá síla, resp. napadnutelnost rozhodnutí ÚOHS (Raus, Oršulová, 2009, s. 33-57).

3.3 Antimonopolní úřad v České republice

Dohled nad ochranou hospodářské soutěže v České republice vykonává Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. Monitoruje trh a na základě vlastních zjištění nebo přijatých podnětů zahajuje řízení, v rámci kterých prověřuje, zda hospodářská soutěž nebyla nějakým způsobem narušena.

3.3.1 Historie a organizace ÚOHS

Funkci antimonopolního úřadu v České republice vykonává již od roku 1991 Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále také jako „ÚOHS“).

Ačkoliv se první zmínky o omezování hospodářské soutěže v Československé republice datují do roku 1933 (ÚOHS, © 2012 – 2019), byl antimonopolní úřad v České republice zřízen zákonem č. 173/1991 Sb. až roku 1991, tehdy pod názvem Český úřad pro hospodářskou soutěž. Svou činnost zahájil Úřad v červenci 1991 ve svém sídle v Brně. O rok později došlo k nahrazení Úřadu Ministerstvem pro hospodářskou soutěž. Důvodem pro tuto změnu byla především role, kterou hrálo zmiňované Ministerstvo v procesu privatizace příznačného pro danou éru hospodářské transformace ekonomiky ČR. V listopadu roku 1996 plynule přešly povinnosti a kompetence z oblasti ochrany hospodářské soutěže z Ministerstva na nový Úřad pro ochranu hospodářské soutěže. Kompetence a působnost tohoto Úřadu stanovuje zákon č. 273/1996 Sb., ve znění zákona č. 187/1999 Sb. Úřadu je tímto svěřeno zajišťovat podmínky pro ochranu hospodářské soutěže, dohlížet na zadávání veřejných zakázek a veřejné podpory. Co se týče veřejné podpory, bylo úlohou Úřadu rozhodovat mezi lety 2000-2004 o slučitelnosti jejího poskytování s právem ES. Po vstupu ČR do Evropské unie přešla tato agenda na Evropskou komisi. Od února roku 2010 přibyla Úřadu další pravomoc, a sice kontrola dodržování zákona o významné tržní síle a jejím zneužití. Po novelizaci zákona o veřejných zakázkách v roce 2012 bylo pro zajištění jejího cíle, kterým bylo zvýšení transparentnosti zadávání veřejných zakázek, přijato velké množství nových zaměstnanců,

právníků a ekonomů. V rámci otevřeného přístupu k veřejnosti Úřad zveřejňuje všechna svá pravomocná rozhodnutí na svých internetových stránkách, rovněž pravidelně vydává tiskové zprávy apod. K organizaci Úřadu budiž uvedeno, že tento se skládá z pěti sekcí: Sekce hospodářské soutěže, Sekce veřejných zakázek, Sekce legislativy a veřejné regulace, Sekce vnějších vztahů a správy Úřadu a Sekce druhostupňového rozhodování. Vedením úřadu je pověřen jeho předseda. Tím je v současné době Ing. Petr Rafaj. Předseda je jmenován prezidentem republiky a jeho funkční období činí 6 let s možností jednoho opakovaného jmenování (ÚOHS, © 2012 – 2019).

Vzhledem k členství České republiky v Evropské unii, účastní se zaměstnanci Úřadu jednání mnoha pracovních skupin při Evropské komisi, týkající se například oblasti leniency, fúzí, finančních služeb, energií a dalších (ÚOHS, © 2012 – 2019). Nejvýznamnější spolupráce s Evropskou komisí, resp. Generálním ředitelstvím pro hospodářskou soutěž se však týká fúzí, kartelových dohod a zneužívání dominantního postavení. Zatímco v případě fúzí je jasně daná zásada, že pokud musí být návrh na povolení povinně podán (notifikace) ke Komisi, případ spojení posoudí Komise. Nutnost podat návrh na povolení ke Komisi se týká spojení subjektů obchodujících ve více než jedné zemi EU (Evropská unie, © 1995 – 2020). Komise může případ delegovat na národní soutěžní úřad nebo posuzovat sama. Jestliže spojení vyhodnocuje sama, musí ÚOHS na žádost Komise plně asistovat (Nařízení Rady (ES) č. 139/2004, čl. 9 a 19). Co se týče řízení o zakázaných dohodách nebo zneužití dominantního postavení, dalo by se obecně shrnout, že Komise vede řízení zpravidla tehdy, když je ohrožena hospodářská soutěž na vnitřním trhu EU. ÚOHS ve své činnosti pak má možnost své kroky s Komisí kdykoli konzultovat. V oblasti veřejné podpory je národní úřad povinen veškeré záměry na poskytnutí státní podpory ohlásit Komisi (Evropská unie, © 1995 – 2020). Velmi důležité je rovněž zapojení ÚOHS do Evropské soutěžní sítě (ECN). Jedná se o platformu bez rozhodovacích pravomocí, nicméně sloužící ke sdílení informací a důkazních materiálů mezi národními úřady a Komisí navzájem (ÚOHS, © 2012 – 2019).

3.3.2 Činnost a kompetence úřadu

Úřadu jsou svěřeny pravomoci z několika různých oblastí. Těmito oblastmi jsou (ÚOHS, © 2012 – 2019):

- 1) Ochrana hospodářské soutěže
- 2) Dohled nad zadáváním veřejných zakázek

- 3) Monitoring a koordinace veřejné podpory
- 4) Kontrola zneužití významné tržní síly.

V rámci těchto oblastí je ÚOHS oprávněn provádět monitoring a kontrolu, zahajovat řízení, stanovovat a ukládat nápravná opatření, vydávat rozhodnutí a ukládat pokuty a sankce (ÚOHS, © 2012 – 2019).

3.4 Generální ředitelství pro hospodářskou soutěž

Na celoevropské úrovni je nositelem antimonopolní politiky Evropská komise, konkrétně Generální ředitelství pro hospodářskou soutěž. Toto Generální ředitelství nejen dohlíží na ochranu hospodářské soutěže samo o sobě, ale také úzce spolupracuje s národními orgány pro ochranu hospodářské soutěže a společně vynucují dodržování soutěžních pravidel. Organizačně je Generální ředitelství rozděleno do 3 sekcí. Sekce spojování soutěžitelů, Sekce zakázaných dohod a Sekce veřejné podpory. Na rozdíl od českého antimonopolního úřadu existují v rámci Generálního ředitelství specializované pozice. První z těchto pozic je hlavní soutěžní ekonom. Hlavní soutěžní ekonom pomáhá především vyhodnotit ekonomické dopady kroků a aktivit Generálního ředitelství. Stejně tak zpracovává komplexní ekonomické a kvantitativní analýzy v jednotlivých soutěžních kauzách a to až do fáze projednání před unijními soudy. V neposlední řadě poskytuje také výklad a metodologická stanoviska k aplikaci soutěžních pravidel EU, organizuje školení a má možnost promlouvat i do soutěžní politiky. Druhou z výše uvedených pozic jsou úředníci pro slyšení. Úředníci pro slyšení pracují nezávisle na Generálním ředitelství a zodpovídají se přímo komisaři pro hospodářskou soutěž. Jsou jakýmsi ombudsmany v procesu hospodářské soutěže, neboť zajišťují rovný proces, ochraňují jeho účastníky, procesní práva a přispívají ke kvalitě rozhodovacího procesu na poli zakázaných dohod a spojování. Generální ředitelství reprezentuje Unii a jedná jejím jménem na mezinárodních fórech, jakými jsou OECD, Konference OSN o obchodu a rozvoji (UNCTAD), Světová banka či WTO. Patří k zakládajícím členům Mezinárodní sítě pro hospodářskou soutěž (ICN) (Evropská unie, © 1995 – 2020).

3.5 Ochrana hospodářské soutěže

Ze Zákona č. 143/2001 Sb. se pod ochranu hospodářské soutěže řadí postupy proti (případně také prevence) dohodám narušujícím soutěž, zneužívání dominantního postavení, spojování soutěžitelů za účelem ovládnutí trhu. Dále pod ochranu hospodářské soutěže spadá i dohled nad orgány státní správy, aby tyto neohrožovaly svými postupy účinnou hospodářskou soutěž. Relativně nově Úřad také zajišťuje ochranu hospodářské soutěže na poli platebního styku (ÚOHS, © 2012 – 2019).

3.5.1 Dohody narušující soutěž

Zákon č. 143/2001 Sb. § 3 odst. 1 těmito dohodami rozumí: „Dohody mezi soutěžiteli, rozhodnutí jejich sdružení a jednání soutěžitelů ve vzájemné shodě (dále také jen jako "dohody"), jejichž cílem nebo výsledkem je narušení hospodářské soutěže, jsou zakázané a neplatné, pokud tento nebo zvláštní zákon nestanoví jinak nebo pokud Úřad pro ochranu hospodářské soutěže (dále také jen jako "Úřad") nepovolí prováděcím právním předpisem z tohoto zákazu výjimku. Dohody, jejichž dopad na hospodářskou soutěž je zanedbatelný, nejsou považovány za zakázané.“

Aby byla dohoda považována za dohodu narušující soutěž, musí zpravidla obsahovat některé z těchto ujednání (Zákon č. 143/2001 Sb. § 3 odst. 2):

- o přímém nebo nepřímém stanovení ceny či jiné obchodní podmínky,
- o rozdělení trhu nebo nákupních zdrojů,
- o zvýhodňování určitých soutěžitelů před ostatními,
- o omezení nebo kontrole výroby, odbytu, výzkumu, vývoje nebo investic,
- o skupinovém bojkotu vůči ostatním soutěžitelům, o vazbě na přijetí dalšího plnění nesouvisejícího podle obchodních zvyklostí s předmětem smlouvy.

V souvislosti s výše uvedeným obsaženým ujednáním Raus a Oršulová (2009, s. 106-130) definují druhy kartelů následovně.

a) Cenový kartel

Jedná se o kartely (horizontální i vertikální – podstata vysvětlena dále), jejichž cílem je určitá výše ceny pro spotřebitele, může se jednat i o cenu minimální. Mezi tento typ kartelů se řadí i takové dohody, kdy se zúčastnění soutěžitelé střídají v nabídce za nižší cenu nebo vypracují systémy slev, zpracují úvěrové podmínky či zakážou reklamu apod.

b) Kartel o obchodních podmínkách

Do této skupiny kartelů spadají dohody o podmínkách úvěrů, objednávek, termínů dodávek, plateb, reklamací apod.

c) Kontrolní kartel

Tento druh dohody spočívá v určení toho, kolik a jakého druhu zboží bude který soutěžitel na trh dodávat.

d) Segmentační kartel

Smyslem segmentačního kartelu je koordinace postupu vůči třetím osobám (odběratel, dodavatel) nebo na určitém území.

e) Diskriminační kartel

Zde jde především o nastavení nerovných podmínek pro obchodní partnery. Nerovnost může být shledána v ceně (např. splatnost u dlouhodobého obchodního partnera), množství (např. množstevní slevy jen pro vybrané obchodní partnery, kteří však neodebírají znatelně více než ostatní), dodacích či záručních podmínek apod.

f) Junktimační kartel

Vázané obchody – junktivy jsou vzájemné dohody o uzavírání smluv, které je podmíněno dohodou o dalším nesouvisejícím plnění. Jinými slovy se jedná o manipulování třetími stranami tak, aby tyto společně s určitou smlouvou uzavíraly dohody na další předmět plnění.

g) Bojkotový kartel

Podstatou bojkotového kartelu je vyřazení třetích osob ze hry, tzn. jejich vyřazení z konkurence. Příkladem může být taková situace, kdy je obligatorně stanoveno, že dodáváno bude pouze tomuto odběrateli nebo odebíráno pouze od tohoto dodavatele. Případně může být stanoven zákaz dodávání či odebírání od konkrétních subjektů.

h) Kartel o manipulaci nabídek

Kartel o manipulaci nabídek je doménou v oblasti zadávání veřejných zakázek. (podrobněji v dalším textu)

i) Ostatní druhy kartelů

Další druhy kartelů mohou představovat kartely ve výzkumu a vývoji, produkčně koordinací kartely, jednotně nákupní kartely, standardizační kartely aj.

V rámci dohod narušujících soutěž je třeba ještě dále rozlišovat mezi dohodami horizontálními a dohodami vertikálními. Dohodou vertikální označujeme situaci, kdy

dohodu uzavřeli soutěžitelé z různých úrovní trhu (např. z jednoho dodavatelsko-odběratelského řetězce). Horizontální dohoda na druhé straně je uzavřena mezi soutěžiteli z jedné úrovně trhu (např. dva dodavatelé na trhu identického výrobku) (Zákon č. 143/2001 Sb., § 5).

Za nejnebezpečnější a nejfrekventovanější jsou považovány dohody o přímém stanovení ceny a dohody o rozdělení trhu. Jak již bylo uvedeno v předchozí kapitole, blíží se postavení kartelu na trhu monopolu. Při přímém určení ceny spotřebitel zkrátka za jinou cenu, tedy vyšší, než určenou kartelem, nenakoupí. V případě rozdělení trhu pak trh degraduje, nepřichází noví konkurenti a nevzniká tlak na inovace a vyšší kvalitu zboží a služeb, byť prodávaných draž. Strategie kartelu přináší jeho účastníkům vcelku jednoduše vygenerovaný zisk bez konkurenčních bojů a nutnosti cokoli v zájmu spotřebitele vylepšovat (ÚOHS, © 2012 – 2019).

ÚOHS má možnost udělit ze zákazu dohod výjimku. Výjimky stanovuje buď přímo zákon, nebo lze udělit tzv. blokovou výjimku. Blokovou výjimkou je vyhláškou stanovený soubor podmínek, které je třeba splnit, aby nebyl aplikován zákaz dohody dle příslušných právních ustanovení. Blokované výjimky mají omezenou dobu působnosti, proto jejich příjemce udržují neustále ve stavu bdělosti při dodržování požadovaných podmínek (Pichlerová, 2016). Výjimky může udělit rovněž Evropská komise. Základní podmínkou pro vyjmutí dohody ze zákazu je, že narušení soutěže musí být převáženo výhodami pro jiné účastníky trhu, zejména spotřebitele (Zákon č. 143/2001 Sb., § 4).

Vzhledem ke skutečnosti, že odhalování dohod narušujících soutěž je pro antimonopolní úřady velmi složitou a obtížnou záležitostí, byl do praxe zaveden tzv. leniency program (v překladu program shovívavosti). Podstatou leniency programu je stejně jako v trestním právu snížení nebo vyhnutí se trestu, v případě, že některý z účastníků kartelu Úřadu existenci kartelové dohody oznámí. Jestliže poskytne Úřadu informace a důkazy, na jejichž základě je tento schopen zahájit řízení a prokázat, že je zde postupováno podle jakési kartelové dohody, získává částečnou nebo plnou imunitu (ÚOHS, © 2012 – 2019).

Snížením trest nebo jeho neuložením se v rámci leniency programu rozumí neuložení pokuty, která může činit až 10 % z čistého obrátu dosaženého soutěžitelem na relevantním trhu za poslední ukončené účetní období. Pokutu Úřad neuloží, pokud účastník kartelu jako první předloží informace a důkazy, které buďto vedou k provedení místního šetření, nebo je díky nim přímo prokázána existence kartelové dohody. Úřad má rovněž možnost pokutu

snížit, a to tehdy, když kartelista, byť ne již jako první, předloží takové informace a důkazy, které mají významnou přidanou hodnotu k informacím, jimiž Úřad již disponuje. (V souvislosti se snižováním pokut je třeba zmínit i proceduru narovnání, kdy pokuta je snížena také soutěžiteli, který v rámci probíhajícího řízení s ÚOHS uzná své pochybení a odstraní dopady svého jednání). Dalším benefitem pro oznamujícího kartelistu může být i to, že se díky své spolupráci nedostane mezi ty, kterým byl udělen zákaz plnění veřejných zakázek (ÚOHS, © 2012 – 2019).

Fiala (2003) k tomuto podotýká, že ze strany oznamujících kartelistů je třeba splnit ještě další podmínky. Například musí být prokázáno, že oznamovatel sám nebyl hlavním organizátorem kartelu nebo, že k účasti na kartelu další subjekty nenutil. Dále je pro dosažení nižšího nebo žádného potrestání třeba neprodleně ukončit jednání založené kartelovou dohodou. Fiala (2003) rovněž hodnotí účinnost leniency programu, přičemž spatřuje problém v transparentnosti a předvídatelnosti pro potencionálního oznamovatele. V souvislosti s tím upozorňuje především na skutečnost, že potencionální oznamovatel vždy bude na miský vah pokládat zisk, který v rámci kartelu dosahuje, na jedné straně a na druhé výši pokuty, kterou může být ze strany ÚOHS potrestán. Výše pokuty je však vždy otázkou správního řízení a nikdy tak dopředu není známá. Zároveň není nikde v programu zajištěno, že informace o účasti oznamovatele na kartelu neproniknou na veřejnost a nezničí tak pověst firmy.

3.5.2 Dominantní postavení a jeho zneužití

Zákon o ochraně hospodářské soutěže (Zákon č. 143/2011 Sb., § 10 odst. 1) dominantní postavení definuje následovně:

„Dominantní postavení na trhu má soutěžitel nebo společně více soutěžitelů (společná dominance), kterým jejich tržní síla umožňuje chovat se ve značné míře nezávisle na jiných soutěžitelích nebo spotřebitelích“.

S ohledem na výše uvedenou definici, je však třeba si uvědomit, že ne každý podnik v dominantní pozici na trhu musí fungovat na bázi zneužití dominantního postavení. Existují totiž podniky, které svého postavení dosáhly hlavně vysokou výkonností, technologiemi, kvalitou svých výrobků nebo tím, že neexistuje strukturální konkurence apod. Jako zneužití dominantního postavení lze označovat teprve takové jednání, které má negativní dopady na účinnost hospodářské soutěže. Pojem zneužití dominantního postavení není v zákoně explicitně popsán, neboť by jeho konkrétní

vymezení bylo značně omezující. Pro vysvětlení pojmu zneužití se vychází primárně z tzv. generální klauzule obsažené ve Smlouvě o fungování EU. Generální klauzule obecně uvádí, že subjekt v dominantním postavení zneužije svého postavení tehdy, pokud svým jednáním způsobuje újmu spotřebitelům a/nebo jiným soutěžitelům. Hlavním atributem zneužití je tedy způsobená újma. Obecné pravidlo z generální klauzule je doplněno demonstrativním výčtem situací, které nejčastěji představují zneužití dominantního postavení, nicméně zneužití lze konstatovat i u jiných jednání a tato následně taktéž postihovat. Taková jednání se často označují jako vylučující nebo vykořisťující praktiky (Petr a kol., 2010, s. 237 a 297).

Ke zneužití dominantního postavení zákon podává tento demonstrativní výčet jeho nejfrekventovanějších podob (Zákon č. 143/2001 Sb., § 11):

- 1) Vynucování uzavírání smluv obsahující zřejmé nepoměry mezi plněními poskytovanými jednotlivými stranami.
- 2) Vázání uzavření smlouvy na odběry plnění nesouvisející s předmětem smlouvy
- 3) Zvýhodňování některých účastníků trhu před jinými
- 4) Zastavení nebo omezení výroby, odbytu nebo výzkumu a vývoje na úkor spotřebitelů
- 5) Dlouhodobý prodej za nízké ceny narušující hospodářskou soutěž
- 6) Vyloučení z užívání přenosových soustav nebo jiných infrastrukturních sítí, které jsou soutěžitelem vlastněny nebo k jejich užívání má jiný právní titul.

Úřad zneužití dominantního postavení posuzuje podle objemu dodávek a nákupu na relevantním trhu za určité období a dále podle hospodářské a finanční síly soutěžitelů, stupně jejich vertikální integrace, existence právních nebo jiných překážek pro vstup na trh, struktury trhu a velikosti tržních podílů nejbližších konkurentů. Za dominantní postavení se vyhodnocuje větší než 40% podíl na trhu v daném období (Zákon č. 143/2001 Sb., § 10 odst. 2 a 3).

3.5.3 Spojování soutěžitelů

Další významná oblast činnosti ÚOHS je reprezentována kontrolou nad spojováním soutěžitelů. Při posuzování spojování soutěžitelů se Úřad snaží odhadnout, jak by vypadal příslušný trh poté, co by na něm začala působit entita vzniklá spojením. Řeší se hlavně to, zda prostřednictvím spojení nevznikne nežádoucí tržní struktura, která by neblaze ovlivňovala fungování hospodářské soutěže. Je zřejmé, že těmito obávanými tržními

strukturami jsou monopoly a dominantní subjekty. Nutno na tomto místě dodat, že za spojení se považují transakce, které vyvolají trvalou změnu ve struktuře trhu. U dočasných změn o spojení nelze hovořit. Spojení v praxi může nabývat základních třech podob, a to fúze, nabytí podniku nebo jeho části nebo nabytí kontroly a vytvoření společného podniku (Raus, Oršulová, 2019, s. 280, 282).

V zákoně jsou popsány podoby spojení podrobněji následovně. V případě fúze dochází ke spojení dvou nebo více soutěžitelů. Za spojení se považuje také to, když jedna osoba (nepodnikatel) kontrolující jednoho soutěžitele, získá možnost kontrolovat ať už přímo či nepřímo další soutěžitele nebo jejich část, a to prostřednictvím nákupu cenných papírů, obchodních podílů apod. Spojením je i založení soutěžitele, který je společně kontrolován více soutěžiteli a který dlouhodobě plní všechny funkce samostatné hospodářské jednotky (Zákon č. 143/2001 Sb., § 12 odst. 1, 2 a 5). Pro hlubší pochopení pojmu spojení je třeba uvést, co se rozumí termínem kontrola. Kontrolou zákon (Zákon č. 143/2001 Sb.) míní rozhodující vliv na činnost nějakého soutěžitele vyplývající ze skutečností právních či faktických. Zároveň, aby transakce byla spojením v pravém slova smyslu, musí se spojovat na trhu dříve vzájemně nezávislí soutěžitelé (Raus, Oršulová, 2019, s. 283). Na druhé straně zákon stanovuje, že spojením není kvalifikovaná účast banky na různých finančních záchranných operacích a podíly držené investičními společnostmi bez výkonu hlasovacích práv, obojí drženo ne dále než jeden rok. Ani v případě přechodů výkonu určitých práv ze statutárních orgánů na likvidátory a insolvenční správce se nejedná o spojení soutěžitelů (Zákon č. 143/2001 Sb., § 12 odst. 8 a 9).

Spojování největších soutěžitelů na trhu může mít na hospodářskou soutěž negativní dopady, neboť některé již dost velké společnosti se mohou spojovat primárně za účelem získání většího tržního podílu. Úřad proto ze zákona velká spojení musí v zájmu zachování účinné hospodářské soutěže povolovat. Spojení menšího rozsahu Úřad neposuzuje, jednak by to vedlo k neúnosnému zatížení jeho pracovníků a jednak se nepředpokládá, že by minoritní spojení zásadním způsobem negativně ovlivnila trh (Raus, Oršulová, 2019, s. 309). Povolení tak podléhají spojení nad určitý limit čistého obrátu a celkového čistého obrátu. Úřad prověřuje takové spojení, kdy celkový čistý obrat všech spojujících se soutěžitelů dosažený za poslední účetní období na trhu České republiky je vyšší než 1,5 miliardy Kč a alespoň dva ze spojujících se soutěžitelů dosáhli každý za poslední účetní období na trhu České republiky čistého obrátu vyššího než 250 milionů Kč,

nebo čistý obrat dosažený za poslední účetní období na trhu České republiky zjednodušeně řečeno alespoň jedním ze spojujících soutěžitelů je vyšší než 1 500 000 000 Kč a zároveň celosvětový čistý obrat dosažený za poslední účetní období dalším spojujícím se soutěžitelem je vyšší než 1 500 000 000 Kč (Servus, Tučková, 2012).

Na rozdíl od dříve uvedených způsobů narušování hospodářské soutěže, zde ÚOHS nezahajuje sankční řízení, nýbrž řízení o povolení spojení. To zahajuje Úřad na návrh, který musí podat všichni spojující se soutěžitelé (notifikace) (Zákon č. 143/2001 Sb., § 15).

Úřad posuzuje spojení z hlediska jeho vlivu na postavení soutěžitelů, nárůstu jejich tržních podílů na relevantním trhu, změny v hospodářské a finanční síle, dále z hlediska vlivu na trhy a zachování konkurenčního prostředí, tj. posouzení budoucí struktury trhu, vývoje nabídky a poptávky, možnost volby dodavatelů a odběratelů soutěžitelů a vznik právních nebo jiných překážek bránícím vstupu na trh pro potenciální konkurenty. V neposlední řadě Úřad při posouzení také zohledňuje vliv na blaho spotřebitele jeho zájmy a potřeby a výsledky výzkumu a vývoje směřující k vyšší spokojenosti spotřebitele. Tento výčet však není konečný a hodnocená kritéria se liší v závislosti na okolnostech daného případu. (Zákon č. 143/2001 Sb., § 17 odst. 1).

Vyjde-li najevo, že spojením naroste tržní podíl takovým způsobem, že dojde k narušení hospodářské soutěže, Úřad spojení zamítne. V praxi lze pro posouzení spojení aplikovat tři typy testů. Test dominance, kterým se zhodnotí možný vznik dominantního postavení a jeho zneužití. Dále SLC test, tj. test oslabení hospodářské soutěže a konečně test veřejného zájmu, tedy test toho, zda nad negativy spojení převáží hospodářské výhody a veřejný zájem (Raus, Oršulová, 2019, s. 368). Aby bylo spojení povoleno, nesmí tržní podíl soutěžitelů na relevantním trhu po spojení dosahovat více než 25 %. Soutěžitelé mohou před zahájením řízení nebo v jeho průběhu předkládat Úřadu návrhy (závazky) k uvedení hospodářské soutěže zpět do účinného stavu. Úřad může následně těmito závazky povolení spojení podmínit (Zákon č. 143/2001 Sb., § 17 odst. 3 a 4).

3.5.4 Dozor nad orgány veřejné správy

Stejně jako podnikatelské subjekty působící na trhu, ani orgány státní správy svým konáním nesmí žádným způsobem narušit hospodářskou soutěž. Při výkonu veřejné moci nesmí zvýhodnit jednoho soutěžitele nebo skupinu soutěžitelů, nesmí rovněž vyloučit soutěžitele nebo skupinu soutěžitelů z hospodářské soutěže a nesmí ani vyloučit soutěž jako takovou na relevantním trhu. Dozor Úřad není oprávněn vykonávat, jestliže je

realizován postup v souladu s rozhodnutím, případně jiné úkony, dle správního nebo daňového řádu a také v oblasti poskytování veřejné podpory (Zákon č. 143/2001 Sb., § 19a).

3.5.5 Dozor nad dodržováním povinností uložených provozovatelům schémat platebních karet a zpracovatelům platebních transakcí

Novelou zákona č. 284/2009 Sb., o platebním styku, účinnou od 13.01.2017 získal Úřad novou kompetenci na poli platebního styku. Jedná se o dohled nad dodržováním povinností vyplývajících z Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) 2015/751 ze dne 29. dubna 2015, o mezibankovních poplatcích za karetní platební transakce (dále jen jako „Nařízení“). Dohled Úřadu se týká karetních transakcí, mobilních a internetových karetních transakcí. Jedním z cílů v této oblasti je regulace mezibankovních poplatků, která přináší snížení nákladů pro spotřebitele a vyšší transparentnost na poli transakcí s platebními kartami. Z tohoto důvodu je nutné, aby trh zůstal otevřený zdravé konkurenci. Poskytovatelé schémat platebních karet a zpracovatelé se nesmí vzájemně zvýhodňovat a klást neúměrné požadavky na konkurenty a tím je diskriminovat (ÚOHS, © 2012 – 2019).

3.6 Veřejné zakázky

Dalším pilířem činnosti ÚOHS je dohled nad zadáváním veřejných zakázek. Důvodem pro to, aby bylo zadávání veřejných zakázek svěřeno do rukou ÚOHS a určitým způsobem regulováno, je skutečnost, že veřejné zakázky jsou v převážné míře spojeny s vynakládáním prostředků z veřejných zdrojů, jejichž stav výrazně ovlivňuje stav celé české ekonomiky. Mimo jiné má zadávání veřejných zakázek dopady také do oblasti hospodářské soutěže (ÚOHS, © 2012 – 2019).

Veřejnou zakázku lze definovat jako takovou zakázku, která není realizována veřejným sektorem, tj. jeho vlastními silami, ale realizuje ji za úplatu subjekt stojící mimo veřejný sektor (Maatyová, Ochrana, Pavel et al., 2015, s. 70). Zadavatelem veřejných zakázek jsou veřejnoprávní subjekty - stát, samosprávní celek nebo jimi založené příspěvkové organizace, případně jiná právnická osoba, která uspokojuje potřeby ve veřejném zájmu (Zákon 134/2016 Sb., §2 odst. 1). Dle hodnoty se veřejné zakázky dělí na podlimitní, nadlimitní a zakázky malého rozsahu. Nadlimitní zakázky musí být zadávány v souladu se směrnicemi EU, podlimitní pak podle národní legislativy (Maatyová, Ochrana, Pavel et al., 2015, s. 76).

Hlavním důvodem využití soukromé organizace pro realizaci veřejné zakázky je skutečnost, že soukromý podnik dokáže dodat zboží či služby levněji a plnění bude vcelku efektivnější, neboť veřejnému sektoru chybí ziskový motiv. Veřejné zakázky je možné přirovnat k nákupu zboží a služeb spotřebiteli ovšem s několika podstatnými rozdíly. V první řadě nakupuje organizace veřejného sektoru, která není konečným spotřebitelem. O nákupu nerozhoduje jednotlivec, ale zpravidla skupina lidí – komise a tato skupina při rozhodování musí dodržovat formalizované postupy. Objem pořizovaných statků v případě veřejných zakázek je objemově daleko vyšší než při běžných nákupech spotřebitelů (Hamerníková, Maaytová et al., 2010, s. 99-100).

Zadávání veřejných zakázek upravuje zákon č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek, který nabyl účinnosti v roce 2016. Tento zákon pod pojmem zadáním veřejné zakázky rozumí (§ 2): „Uzavření úplatné smlouvy mezi zadavatelem a dodavatelem, z níž vyplývá povinnost dodavatele poskytnout dodávky, služby nebo stavební práce.“

ÚOHS vykonává dozor nad zadáváním všech veřejných zakázek s výjimkou veřejných zakázek malého rozsahu, ledaže by takovou zakázku zadal zadavatel dobrovolně dle zákona o zadávání veřejných zakázek. Kontrolu nad příslušnými postupy vykonává Úřad v celém rozsahu zákona o zadávání veřejných zakázek. V případě zjištěných pochybení v postupech zadavatelů ukládá úřad splnění nápravných opatření a uděluje pokuty.

Hamerníková a Maatyová (2010, s. 100 a 101) upozorňují na to, že oblast zadávání veřejných zakázek je ohrožena dvěma faktory. Prvním z nich je korupce, kdy zaměstnanec zadavatele přijme úplatek za účelem zmanipulování veřejné zakázky, a druhým je vznik koluzivního kartelu (horizontální dohody na straně soutěžitelů). Jako obranu před těmito riziky uvádějí transparentnost při zadávání veřejných zakázek a princip nediskriminace.

Z hlediska hospodářské soutěže je zde velmi důležité zmínit tzv. bid rigging. Jedná se o dohodu účastníků výběrového řízení, prostřednictvím které se její snaží ovlivnit ve svůj prospěch. Bid rigging tedy znamená určitý typ tajných kartelových dohod. Bid rigging ve své podstatě jde proti cílům zadavatele, tedy získat kvalitní výrobek či službu za nejnižší možnou cenu. Kartelisté v rámci bid riggingu díky předem dohodnutému postupu vůči zadavateli cenu několikanásobně navýší. V praxi existuje spousta faktorů, které kartelové dohody typu bid rigging usnadňují. Především je to však přístup samotných zadavatelů, protože tito často nevěnují dostatečnou pozornost prověření uchazečů ve výběrovém řízení,

například z důvodu obav před dlouho trvajícím výběrovým řízením, když příslušné prostředky na zakázku z rozpočtu musí být vyčerpány do konce roku. Dále zadavatelé podceňují důkladné poznání trhu a sběr referencí o soutěžících uchazečích od jiných zadavatelů nebo zkrátka chybně nastaví podmínky výběrového řízení. Naproti tomu i určité prvky z vnějšího okolí mohou nahrávat uzavírání bidriggingových dohod. Jmenujme zde alespoň několik z nich, například sdružování společností dodavatelů do komor a podobně, což usnadňuje jejich dohody, malý počet dodavatelů daného produktu a bariéry vstupu na trh dalším dodavatelům, podobnost výrobků nebo služeb, ekonomické/finanční krize a jiné výkyvy v nabídce a poptávce na trhu apod. Jako prevenci před bid riggingem se Úřad snaží hlavně o osvětu a informovanost zadavatelů, a to v rámci projektu Osvěta a transparentnost veřejných zadavatelů. Úřad má v rukou rovněž několik nástrojů, kterými se dohody typu bid rigging snaží odhalovat a eliminovat. V první řadě je pravomocí Úřadu ukládat pokuty, a to až do výše 10 % celkového obrátu podnikatelské skupiny, kam dodavatel patří. Společně s pokutou má Úřad právo ukládat zákaz plnění veřejných zakázek na období tří let. Zmíněné dva typy sankcí dle poznatků Úřadu způsobují u kartelistů častější využití leniency programu. Úřad na základě zkušenosti též uvádí, že k leniency programu z důvodu pocitu ohrožení nasměruje účastníky kartelu i vyšší počet řízení zahajovaných z moci úřední. I přes všechna tato opatření je odhalování tajných dohod velice obtížné, neboť tyto bývají nepsané a velmi sofistikované, a proto Úřad vyvíjí snahu o to, aby k obezřetnosti a prevenci dovedl zadavatele (ÚOHS, © 2012 – 2019).

3.7 Veřejná podpora

Pojmem veřejná podpora je označována jakákoliv přímo či nepřímo poskytnutá výhoda financovaná ze státních prostředků, poskytnutá státem jako takovým nebo zprostředkujícím subjektem jednajícím na základě svěřených pravomocí. Aby byla naplněna definice veřejné podpory, musí dojít k ovlivnění veřejných rozpočtů, a to buď přímo – čerpáním z rozpočtu, nebo nepřímo – nepřispěním do rozpočtu. Jako příklad veřejné podpory lze uvést přímé dotace, státní záruky, daňové úlevy, privatizace za zvýhodněnou cenu, navyšování základního kapitálu, úvěry, půjčky a promíjení plateb sociálního a zdravotního pojištění. Vzhledem k tomu, že veřejná podpora není poskytována plošně, ale selektivně, což je další nutný znak, vede její poskytování ke zvýhodňování určitých subjektů na trhu. Takový způsob poskytování se jednoznačně projeví narušením hospodářské soutěže. Veřejnou podporou rovněž může být jen takové opatření, které může

ovlivnit nebo ovlivňuje obchod mezi členskými státy. Jsou-li splněny všechny výše uvedené předpoklady, pak se jedná o veřejnou podporu. Výjimku z pravidla představuje podpora de minimis, která je poskytována v tak malém rozsahu, že nemůže ovlivnit obchod mezi členskými státy EU ani ohrožovat hospodářskou soutěž (ÚOHS, © 2012 – 2019).

Veřejná podpora, která by narušovala hospodářskou soutěž a obchod mezi státy EU je zakázána přímo Smlouvou o fungování Evropské unie čl. 107. Článek 107 za podpory slučitelné s trhem EU považuje zejména podpory sociální povahy a podpory určené k náhradě škod způsobených přírodními pohromami. O dalších výjimkách ze zákazu poskytování veřejné podpory pak na žádost rozhoduje Rada na návrh Komise (ÚOHS, © 2012 – 2019).

V této souvislosti nutno také zmínit blokové výjimky zpracované v Obecném nařízení o blokových výjimkách tzv. GBER¹. Toto nařízení identifikuje konkrétní kategorie a druhy veřejné podpory, u nichž lze při dodržení předem daných podmínek povolit výjimku ze zákazu poskytování veřejných podpor a prohlásit je tak za slučitelné s vnitřním trhem EU (ÚOHS, © 2012 – 2019).

Dohled nad režimy veřejných podpor v jednotlivých členských státech vykonává Evropská komise. V zájmu zachování správného fungování a rozvoje vnitřního trhu rovněž navrhuje členským státům vhodná opatření (ÚOHS, © 2012 – 2019). Jestliže Komise zjistí, že podpora byla poskytnuta v rozporu s právem, je poskytovatel povinen danou podporu vymoci zpět a příjemce na druhé straně musí částku podpory vrátit včetně úroku (Kincl, 2004, str. 88).

3.8 Významná tržní síla

Významná tržní síla je pojem, který se úzce pojí s působením obchodních řetězců, především zahraničních obchodních řetězců na českém trhu s potravinami a zemědělskými produkty. Zástupkyně Ekumenické akademie Barbora Trojak v dokumentu České televize přirovnává současný trh k přesýpacím hodinám, kde na jedné straně stojí spousta spotřebitelů a na druhé straně velký počet producentů. Za úzkou část těchto pomyslných přesýpacích hodin označuje působení řetězců, jejichž síla a moc je obrovská a může vyústit až v neférových obchodních praktikách (Česká televize, © 1996 – 2019). Právě tento

¹ Nařízení Komise (EU) č. 651/2014 ze dne 17. června 2014, kterým se v souladu s články 107 a 108 Smlouvy prohlašují určité kategorie podpory za slučitelné s vnitřním trhem

přístup obchodních řetězců má za úkol kontrolovat ÚOHS. Oporou pro činnost a zásahy ÚOHS v dodavatelsko-odběratelských vztazích dává zákon č. 395/2009 Sb., o významné tržní síle při prodeji zemědělských a potravinářských produktů a jejím zneužití v novelizovaném znění (Novela č. 50/2016 Sb., zákona o významné tržní síle) (ÚOHS, © 2012 – 2019).

Významná tržní síla, resp. její zneužití a neférové praktiky obchodních řetězců se projevuje zpravidla v obrovském tlaku na snižování výkupních cen od dodavatelů a producentů. Takový přístup ovšem vede ke snižování kvality produkce a v některých případech k likvidaci dodavatele. Dalšími podobnými praktikami jsou různé typy marketingových akcí, vznik privátní značky za ještě nižší výkupní ceny, vynucené výplaty bonusů ze strany dodavatele bez reálné protihodnoty, poplatky účtované řetězcem za umístění zboží v regálech, zdržování úhrad faktur apod. (Česká televize, © 1996 – 2019).

Rolí ÚOHS je monitorovat, zda nedochází ke zneužívání významné tržní síly několika řetězců, které v České republice působí a v případě podezření, že ke zneužití dochází, je povinností zahajovat a vést správné řízení. ÚOHS realizuje plošná sektorová šetření a rovněž prošetřuje jednotlivé podněty zaslané jakýmkoliv subjektem (ÚOHS, © 2012 – 2019).

4 Vlastní práce

S ohledem na cíl této práce, tedy zhodnocení efektivnosti nástrojů na ochranu hospodářské soutěže je nezbytné si pro začátek vymezit, co a z jakého důvodu lze považovat za nástroj ochrany hospodářské soutěže, a na základě jakých skutečností je možné vyhodnocovat efektivnost těchto nástrojů.

V oblasti hospodářské soutěže představují nástroje na ochranu hospodářské soutěže instrumenty již zmiňované v teoretické části. Tedy řízení otevíraná z moci úřední, a to v případě zakázaných dohod, zneužití dominantního postavení, dozoru nad orgány veřejné moci, zadávání veřejných zakázek a zneužití významné tržní síly, a dále řízení vedená na základě podaného návrhu v případě spojování soutěžitelů, společně se sankcemi vyplývajícími z těchto řízení. Pokuta je totiž určitá forma postihu využívající svou výši k tomu, aby působila natolik silně, že dokáže odradit od dalšího deliktního jednání. Důležitý nástroj samozřejmě představuje také leniency program a procedura narovnání.

Co se týče posuzování efektivnosti těchto nástrojů, je třeba upozornit, že efektivnost je v rámci této práce odvozována především ze statistických údajů, tedy počtů vedených správních řízení, vydaných rozhodnutí, výše uložených pokut. Zde se ovšem jedná o efektivnost rozhodnutí v širším slova smyslu. Skutečnou efektivnost je totiž možné zhodnotit teprve tehdy, pokud je činnost Úřadu přezkoumána buď v rámci druhostupňového řízení vedeného však opět Úřadem, ale zvláště pak pokud jsou rozhodnutí prověřena soudně. Jestliže soud rozhodnutí Úřadu potvrdí, je to skutečnou známkou efektivní činnosti Úřadu. Pokud soud rozhodnutí Úřadu nepotvrdí, je otázkou, zda je rozhodnutí zrušeno z titulu skutečného pochybení Úřadu nebo z titulu neudržitelné právní interpretace zákona, která pak představuje spíše prostor pro legislativní změny v zákoně o ochraně hospodářské soutěže samotném nebo zákonech souvisejících. Dalším měřítkem efektivnosti práce ÚOHS je reálný dopad jeho rozhodování na finance a ekonomický stav příjemců rozhodnutí Úřadu. Takové zhodnocení však nelze provést bez objektivní znalosti průběhu konkrétních případů pohledem jednotlivých firem-účastníků řízení. Nicméně lze vzít v potaz širší rozměr tohoto měřítka a posoudit míru opakování porušování hospodářské soutěže stejnými subjekty.

V souladu se strukturou zavedenou v předchozí části této práce bude dále vždy u jednotlivých nástrojů ochrany hospodářské soutěže uvedena základní statistika a budou uvedeny konkrétní případy z praxe.

4.1 Sektorová šetření

V rámci své činnosti Úřad pro prvotní monitoring využívá institutu sektorových šetření, a to především na základě dříve získaných indicií o tom, že by se na trhu mohla objevit některá z forem protisoutěžního jednání. Z výsledků monitoringu může dále pro Úřad vyplynout nutnost zahájit s konkrétními subjekty z daného odvětví řízení, případně dává určitým skupinám subjektů taková doporučení, která mají zajistit, aby z jejich činnosti bylo zřejmé, že nesměruje k porušení hospodářské soutěže. V průběhu sledovaného období bylo Úřadem realizováno několik sektorových šetření. Za tato šetření lze jako ukázkou jmenovat sektorové šetření trhu maloobchodního prodeje pohonných hmot vedené za období od 1. 1. 2008 do 31. 12. 2015, sektorové šetření v oblasti velkoobchodního prodeje nealkoholických nápojů na území České republiky v období let 2013 až první poloviny 2016, sektorové šetření zaměřené na vývoj a úroveň férovosti vztahů mezi dodavateli a odběrateli s významnou tržní silou během let 2016 až 2018, sektorové šetření v oblasti datových a hlasových služeb koncovým zákazníkům vedené od poloviny roku 2012 do prvního čtvrtletí roku 2017. Zmiňovaná sektorová šetření mají různé zaměření, od možnosti existence zakázaných dohod, přes zneužití dominantního postavení, až ke zneužívání významné tržní síly. Co se týče sektorového šetření zaměřeného na oblast datových a hlasových služeb nezjistil Úřad zásadní porušení hospodářské soutěže. Šetření přitom mělo za cíl odhalit jednak možné koluzní jednání a případné zneužívání dominantního postavení. Dominantní postavení bylo Úřadem vyloučeno, neboť ačkoliv je trh datových a hlasových služeb oligopolní, žádný z operátorů nemá větší než 50% tržní podíl. Existenci zakázané dohody Úřad nemohl konstatovat vzhledem k proměnlivosti velikosti tržních podílů soutěžitelů, úpravám cen neomezených tarifů v průběhu roku 2017 a nabídkám individualizovaných smluv různým zákazníkům. V případě šetření v oblasti velkoobchodního prodeje nealkoholických nápojů byl trh zkoumán jak z pohledu nabídky, tak z pohledu poptávky – zda na trhu neexistují bariéry pro vstup nových konkurentů dané sjednanými dohodami a zda velcí odběratelé nezneužívají svou významnou tržní sílu. Úřad v žádné z těchto oblastí neshledal porušení účinné hospodářské soutěže. Šetření sektoru maloobchodního prodeje pohonných hmot mělo za cíl obecně prověřit cenový vývoj a chování maloobchodníků s pohonnými hmotami. Především v oblasti cenotvorby byly zjištěny určité skutečnosti představující možné bariéry pro vstup konkurence na trh, například umístění čerpací stanice na dálnici a mimo ni. Úřad sice z celorepublikového hlediska nezjistil žádné závažné nedostatky na

poli hospodářské soutěže, ale pro určitá menší teritoria vyjádřil obavu ze vzniku možných narušení soutěže, proto doporučil zavést následující opatření – vytvořit centrální evidenci cen a centrální databázi kvality pohonných hmot. Tato opatření měla působit proti nepřiměřeným cenám a zajistit lepší transparentnost pro spotřebitele. Šetření ve věci férovosti vztahů mezi dodavateli a odběrateli potravin s významnou tržní silou je zatím nejčerstvěji uzavřené sektorové šetření. Jeho účelem bylo mimo jiné také prověřit dodržování ustanovení novelizovaného zákona č. 395/2009 Sb., o významné tržní síle při prodeji zemědělských a potravinářských produktů a jejím zneužití, ve znění pozdějších předpisů. Zde Úřad zjistil nejvíce pochybení. V dodavatelsko-odběratelských smlouvách přetrvává vynucování nejnižších cen, bonusů a slev bez protiplnění nebo vázání dalších služeb na hlavní předmět plnění, přičemž takové služby bývají často pouze fiktivní. Ve výsledku tohoto šetření Úřad konstatoval, že je z jeho strany třeba zajistit jednoznačnost právní úpravy a jejího výkladu. Nutno podotknout, že obdobně zaměřené sektorové šetření Úřad realizoval již v roce 2010 (ÚOHS, © 2012 – 2020).

4.2 Činnost ÚOHS v oblasti hospodářské soutěže

Úvodem této části je nutno poznamenat, že pro zhodnocení efektivnosti práce zaměstnanců Úřadu by bylo zavádějící vycházet pouze z vydaných rozhodnutí jako takových. Zahájené řízení ve věci ochrany hospodářské soutěže totiž nemusí být nutně dovedeno až do fáze vydání pravomocného rozhodnutí. Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže umožňuje soutěžitelům, s nimiž ještě řízení není vedeno, aby své chování korigovali před tím, než by Úřad k zahájení řízení přistoupil nebo taktéž umožňuje soutěžitelům, s nimiž již je řízení vedeno, aby jim vytykaný stav, tj. zhoršení podmínek na trhu pro jiné soutěžitele, vrátili zpět, resp. aby byla obnovena účinná hospodářská soutěž. Tyto způsoby řešení se nazývají alternativní řešení soutěžních sporů. Pro výše uvedená řešení je však třeba, aby porušení hospodářské soutěže bylo méně závažného charakteru a jeho účinky netrvaly dlouhou dobu. Současně je vyžadováno, aby nežádoucí stav soutěže byl rychle a snadno odstranitelný. Za sledované období je zpravidla výše uvedeným způsobem vyřešen počet případů nepřesahující 10. Příkladem mohou být roky 2010, 2011, 2013, 2017 a 2018, kdy bylo k danému řešení přistoupeno ve 2, 9, 1, 5 resp. 6 případech. Jako ukázkou lze uvést případ (z roku 2012) dodavatele advokátních talárů pro Českou advokátní komoru. Advokátní komora stanovila pouze jednoho povinného dodavatele

talárů pro své členy. ÚOHS prověřoval, zda tímto jednáním nedošlo k omezení hospodářské soutěže. Úřad dovedl, že došlo k vyloučení dalších soutěžitelů a naplnění znaků zakázaného rozhodnutí a doporučil České advokátní komoře, aby toto rozhodnutí časově omezila. Komora tak učinila, nicméně do zákona o advokacii byla vpravena pasáž o možnosti České advokátní komory určit jednoho nebo více dodavatelů talárů. Toto ustanovení ÚOHS připomínkoval jako významně omezující hospodářskou soutěž (ÚOHS, © 2012 – 2020).

4.2.1 Činnost ÚOHS v oblasti zakázaných dohod

Mezi lety 2010-2018 došlo u zakázaných dohod, alespoň co se týče oblasti legislativní, pouze k několika zásadnějším změnám. Na konci roku 2012 byl novelizován zákon o ochraně hospodářské soutěže (143/2001 Sb.). Touto novelou byly do zákona zapracovány instituty leniency program a narovnání. Oba sice fungovaly již delší dobu (leniency program přes 10 let), nicméně pouze ve formě oznámení a teprve v daném roce byly tyto instituty zakotveny právně. Novelou byla do zákona vtělena rovněž nová sankce, a to zákaz účasti na plnění veřejných zakázek po dobu tří let takovým soutěžitelům, kteří porušili zákon bid riggingem, tedy uzavřeli zakázanou dohodu za účelem ovlivnění zadávacího řízení veřejné zakázky ve svůj prospěch. Další uzákoněnou změnou byla možnost Úřadu rozhodnout se, zda se případem zakázané dohody bude zabývat do té míry, že zahájí správní řízení a to tehdy, bude-li se jednat o vyšší míru škodlivého účinku jednání konkrétního soutěžitele na hospodářskou soutěž. Jinými slovy u dohod s mírnějšími dopady není Úřad povinen kauzu řešit (ÚOHS, © 2012 – 2020).

Rok 2012 (a nejen ten) se dále nesl ve znamení informační kampaně a proškolení zadavatelů veřejných zakázek tak, aby byli schopni odhalit bid rigging. V rámci informační kampaně byl vydán tzv. informační list, který poskytuje široké spektrum údajů o kartelových dohodách při zadávání veřejných zakázek, indicie k jejich rozpoznání, postup při zjištění takové dohody, preventivní opatření aj. Daný informační leták je koncipován jako manuál pro zadavatele. Jako projev svého snažení Úřad proklamuje vyšší počet a kvalitu podniků obdržených v souvislosti s bid riggingem, na základě kterých může zahájit správní řízení (ÚOHS, © 2012 – 2020).

Významný ale v negativním smyslu slova byl pro ÚOHS rok 2014, kdy Evropský soud pro lidská práva ve Štrasburku rozhodl v kauze Delta pekáren. Šetření zahájené již v roce 2003, bylo uzavřeno s verdiktem, že společnosti Delta pekárny a.s., Penam spol.

s r.o. a Odkolek a.s. jednaly při obchodování ve vzájemné shodě a určovaly cenu, za níž prodávaly pekařské a cukrářské výrobky. V následných soudních sporech se shora uvedení soutěžitelé kromě jiného dovolávali nezákonnosti konání ÚOHS, totiž provedení místního šetření bez předchozího oznámení. České soudy tuto žalobní námitku jednohlasně zamítly, Evropský soud pro lidská práva dal však pekárenským firmám za pravdu s tím, že český právní řád neposkytuje dostatečné záruky přezkoumatelnosti zákonnosti postupu Úřadu při místním šetření. Tento závěr způsobil, že ÚOHS v roce 2014 rapidně snížil počet neohlášených místních šetření a podrobil svou činnost a zákon v této otázce důkladné revizi. Výsledkem bylo konstatování, že pravomoc realizace místních šetření není tímto judikátem vyloučena. Hned v následujícím roce došlo ke zvýšení počtu místních šetření. Novela zákona o ochraně hospodářské soutěže z roku 2016 možnost přezkoumání zákonnosti místního šetření zakotvila do českého právního rámce. Nadto tato novela rovněž zabezpečila určitou anonymitu žadatelům využívajících leniency programu (ÚOHS, © 2012 – 2020).

V průběhu sledovaných 9 let neprobíhalo velké množství řízení k odhalování zakázaných dohod, neboť tato řízení jsou velmi náročná a obsáhlá. Pokud ovšem byla uzavřena, stalo se tak s uložením vysokých pokut. Dále uvedená statistika vypovídá o vývoji počtu řízení a vydaných rozhodnutí a pokut v letech 2010-2018 (ÚOHS, © 2012 – 2020).

Tabulka 1 Statistika zakázané dohody v letech 2010 - 2018

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Počet řízení	1	3	5	4	8	9	10	15	10
Rozhodnutí I. st.	4	4	1	2	10	5	13	7	15
Pokuty I. st. v mil. Kč	88	33	100	0,802	120	2 000	460	14	168

Zdroj: ÚOHS, Výroční zprávy 2010-2018. Vlastní zpracování autora

Velké procento řízení a rozhodnutí z Tabulky č. 1 tvoří případy bid riggingu. Důkazem toho mohou být například roky 2010, 2017 a 2018, kdy z celkového počtu rozhodnutí se 1, resp. 6 resp. 7 týkalo bid riggingu. Z toho je zřejmé, že hlavní problém současnosti již nepředstavují ani tak tvrdé kartely s cílem stanovení ceny, rozdělení trhu nebo určení jiných podmínek, ale kartely vzniklé za účelem zmanipulování výběrových řízení veřejných zakázek (ÚOHS, © 2012 – 2020).

V souvislosti s činností a nástroji využívanými ÚOHS je třeba zmínit i počty žádostí leniency.

Tabulka 2 Statistika žádostí leniency a místních šetření v letech 2010 – 2018

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Leniency	2	2	1	1	6	10	4	4	1
Místní šetření	3	3	20	15	8	17	7	21	23

Zdroj: ÚOHS, Výroční zprávy 2010-2018. Vlastní zpracování autora

Z Tabulky č. 2 lze pouhým pohledem vyzorovat podstatný nárůst počtu leniency žádostí po roce 2013, tedy teprve poté, co byl leniency program oficiálně zakotven do zákona. Zároveň, při porovnání s počtem řízení a prvostupňových rozhodnutí z předchozí tabulky je možné učinit závěr, že program leniency významně přispěl k řešení kauz na poli zakázaných dohod, především v letech 2014 a 2015. Výše uvedené statistiky budou dále využity pro ověření konstatování ÚOHS, že vyšší počet realizovaných místních šetření vede k vyššímu počtu leniency žádostí tedy k vyššímu využití leniency programu. Ze vztahu mezi leniency žádostmi nelze toto jednoznačně vyvozovat, neboť nárůst počtu žádostí v letech 2014 a 2015 je třeba pravděpodobně připsat spíše uzákonění programu leniency než nárůstu počtu místních šetření z let 2012 a 2013. I když ani vliv zvýšeného počtu místních šetření nelze zcela vyloučit. Pokud by existovala určitá reakční doba subjektů pro podávání žádostí leniency na základě zvýšení počtu realizovaných místních šetření, měla by činit 2 roky jako v letech 2012 a 2013. Tento úsudek byl vyvozen z Tabulky č. 2. Vyšší počet místních šetření je zjevný v letech 2017 a 2018. Pokud by tedy odvozovaná reakční doba činila opravdu 2 roky, měl by nárůst leniency žádostí nastat znovu v roce 2019. Protože za toto období však ještě nejsou dostupná statistická data, není tak možné potvrdit, že vztah mezi místními šetřeními a počtem leniency žádostí skutečně existuje (ÚOHS, © 2012 – 2020).

Jako reprezentativní příklad činnosti Úřadu byl zvolen kartel stavebních firem, kterému byla uložena snad nejvyšší pokuta v historii Úřadu, přesahující 2 miliardy korun. Jednalo se o případ bid riggingu při zakázkách na práce na stavbě úseku komunikace R4 Mirovice - Třebkov a dále Písek – rekonstrukce lokality na Bakalářích (I. etapa) a rekonstrukce Jeronýmovy ulice v Třeboni. Podnět byl podán ze strany Policie ČR, která

první obdržela anonymní podání v souvislosti s veřejnými zakázkami vyhlášenými městem Písek a potencionální existencí kartelové dohody. Po prověření situace Úřadem bylo zjištěno, že ve všech případech byla vítězem společnost Strabag. Následně byly zjištěny další společnosti účastníci se kartelu (Eurovia CS, a.s., SWIETELSKY stavební s.r.o., Berger Bohemia a.s., Skanska a.s., M-SILNICE a.s., Lesostavby Třeboň a.s. a jiní). Všem jmenovaným byla vyčíslena pokuta v celkové výši přesahující zmiňované 2 miliardy korun. Při přezkumu na základě podaného rozkladu byla pokuta snížena na 1,6 mld. Kč (ÚOHS, © 2012 – 2020).

4.2.2 Činnost ÚOHS v oblasti spojování soutěžitelů

Náplní činnosti Úřadu při dohledu a kontrole spojování soutěžitelů je především zhodnocení toho, zda posuzovaným spojením na trhu nevznikne subjekt s dominantním postavením, který by představoval případné ohrožení funkční hospodářské soutěže. ÚOHS v rámci této agendy má možnost vést zjednodušené řízení tam, kde nezjistí významnější ohrožení efektivní soutěže, pokud ke spojení dojde. Nabude-li naproti tomu Úřad dojmu, že spojení by mohlo pro hospodářskou soutěž představovat hrozbu, převede řízení do tzv. druhé fáze, kdy jsou prováděny důkladné analýzy a zpracovány modely možných dopadů. S ohledem na tyto úkony je prodloužena délka řízení na 4+1 měsíc. Pokud Úřad během tohoto šetření dospěje k závěru, že spojení by pro trh z hlediska hospodářské soutěže mělo negativní dopady a hrozilo by zamítnutí spojení, mají spojující se subjekty šanci zamítnutí spojení předejít navržením závazků. Často jsou tyto závazky představovány odprodejem části podniku, např. určitého podílu akcií. Ve zvoleném období let 2010-2018 nebylo žádné navrhované spojení zamítnuto. Následující tabulka pak znázorňuje vývoj počtu jednotlivých typů řízení a rozhodnutí (ÚOHS, © 2012 – 2020).

Tabulka 3 Statistika spojování soutěžitelů v letech 2010 - 2018

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Správní řízení	45	50	53	35	47	33	46	39	57
Počet rozhodnutí I.st.	40	51	54	33	52	31	47	38	55
z toho: - zjednodušené	22	25	33	16	36	20	30	30	40
- 2. fáze	1	4	3	4	5	0	2	1	1
- se závazky	1	1	3	0	2	0	1	0	1

Zdroj: ÚOHS, Výroční zprávy 2010-2018. Vlastní zpracování autora

Z výše uvedené tabulky lze dovodit, že řízení o spojení ze strany Úřadu neprovázejí zbytečné průtahy, soudě podle počtu řízení a souvisejícím počtu rozhodnutí. Zároveň je možné tvrdit, že do druhé fáze a stanovení závazků se dostává minimum případů.

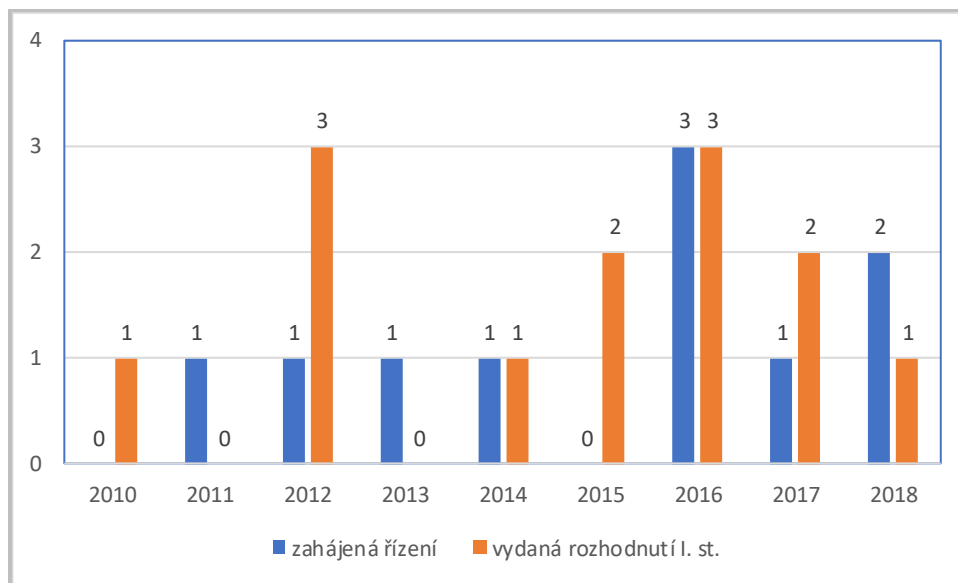
Podstatnou informací v této oblasti je také údaj o tom, kolik subjektů realizovalo spojení, aniž by si jej nechaly nejdříve odsouhlasit, resp. prověřit Úřadem. Takové pochybení bylo ÚOHS odhaleno v roce 2010, 2011, 2013, 2015 (2x) a 2016 (ÚOHS, © 2012 – 2020).

Coby praktická ukázka spojování soutěžitelů byl zvolen případ Karel Holoubek – Trade Group a.s. a Karlovarská teplárenská, a.s. V této kauze byla Úřadem uložena pokuta za uskutečňování spojení před vydáním pravomocného rozhodnutí o (ne)povolení spojení. Návrh na povolení fúze výše uvedených soutěžitelů byl posuzován již v roce 2010. Dne 29.12.2010 bylo pravomocně rozhodnuto o povolení spojení. V průběhu řízení ovšem Úřad zjistil, že společnost Karel Holoubek – Trade Group a.s. již od roku 2002 kontroluje 51% podíl na hlasovacích právech ve společnosti Karlovarská teplárenská, a.s. a kontrolu reálně vykonává. ÚOHS byl toho názoru, že více než 8 let tak docházelo k narušení účinné hospodářské soutěže. Subjekt Karel Holoubek – Trade Group a.s. toto své pochybení uznal a využil procedury tzv. narovnání, kdy při přiznání odpovědnosti za nelegální postup může být soutěžiteli snížena pokuta až o 20 % (ÚOHS, © 2012 – 2020).

4.2.3 Činnost ÚOHS v oblasti zneužití dominantního postavení

Oblast zneužití dominantního postavení nepatří k oblastem, kde by každoročně byly zahajovány desítky správních řízení a nechrlí tedy ani desítky rozhodnutí. Úřad každý rok zpravidla otvírá jedno správní řízení (viz níže uvedený graf) a to i přesto, že každoročně obdrží stovky podnětů k zahájení řízení (ÚOHS, © 2012 – 2020).

Graf 1 Statistika zneužití dominantního postavení v letech 2010 - 2018

Zdroj: ÚOHS, Výroční zprávy 2010-2018. Vlastní zpracování autora

Vzhledem k tomu, že dominantních firem působících na trhu je jen omezený a nízký počet, je vcelku pochopitelné, že Úřad nezahajuje desítky řízení. Druhým důvodem, proč Úřad otevírá v průměru jedno řízení ročně, je i skutečnost, že konstatování zneužití dominance vyžaduje velmi důkladné prověření a zpracování tržních, ekonomických, ale i dalších informací a analýz – je nutno detailně definovat trh určitého produktu a jeho fungování, aby bylo možné jednoznačně říci, jakým chováním dominantní subjekt zneužil své postavení a s jakými dopady. O velké složitosti této činnosti ÚOHS svědčí i větší podíl rozhodnutí Úřadu zrušených soudem a vrácených k opakovanému prošetření či dopracování, např. Telefónica Czech Republic, a.s. nebo České dráhy, a.s. Telefónica Czech Republic, a.s. zneužila dle Úřadu své dominantní postavení, když v letech 2001 a 2002 ještě coby Český Telecom uzavírala se zákazníky smlouvy, v nichž si vynucovala, že musí být uhrazena částka za určitý objem hovorů, i když tyto nebyly realizovány, a smlouva nesměla být vypovězena před datem určeným smlouvou. České dráhy, a.s. využily svého dominantního postavení v letech 2006 a 2007 k omezování dvou odběratelů, zasilatelských společností. Tyto společnosti nemohly využívat plně všech služeb Českých drah, a.s. a byly nuceny hradit 100% zálohy. Oba výše uvedené případy musel Úřad ve sledovaném období znovu posoudit na základě rozhodnutí soudu (ÚOHS, © 2012 – 2020).

Na dalších dvou příkladech lze pro změnu ukázat, že řízení nemusí dojít, až k soudu, pokud dominantní hráč uzná vady ve svém jednání a navrhne Úřadu závazky. Jmenujme

zde kauzu ČEZ a.s. Společnost ČEZ a.s. bez objektivně vysvětlitelných důvodů aplikovala různé podmínky u shodného nebo srovnatelného plnění vůči dodavateli Sokolovská uhelná a.s. – odlišně stanovovala cenu a odmítala se o nastavení cenových podmínek bavit. Po zahájení řízení tento subjekt s Úřadem spolupracoval a navrhl dostatečné závazky k nápravě hospodářské soutěže (ÚOHS, © 2012 – 2020).

4.2.4 Činnost ÚOHS v oblasti dozoru nad orgány veřejné správy

Pravomoc vykonávat dozor nad orgány veřejné správy byla ÚOHS svěřena novelou zákona o ochraně hospodářské soutěže teprve v roce 2012. Úřad jej tedy nevykonává po celé sledované období. Po roce 2012 bylo navíc orgánům státní správy a samosprávy ponecháno přechodné období, aby se mohly na kontrolu své činnosti z hlediska dodržování ustanovení zákona o ochraně hospodářské soutěže dostatečně připravit. Úřad po dobu tohoto přechodného období pouze monitoroval trh a vytvářel související metodiku (ÚOHS, © 2012 – 2020).

Novelou z roku 2016 (zákon č. 293/2016 Sb.) byl zákon z pohledu dozoru nad orgány veřejné správy dále zpřesněn, doplněn a některá ustanovení byla přeformulována tak, aby v praxi byla srozumitelnější a mohla být snáze aplikována. V roce 2016 také Úřad vydal historicky první rozhodnutí ve věci porušení hospodářské soutěže orgánem veřejné správy. Další rok bylo rozhodnuto ve dvou případech a o rok později již Úřad vydal verdikt v 7 kauzách. Vesměs se zpravidla jedná o situace, kdy města a obce porušily volnost hospodářské soutěže tím, že obecně závaznými vyhláškami o regulaci provozování sázkových her, loterií a jiných podobných her zvýhodnily provozovatele těchto činností sídlících na konkrétních adresních bodech uvedených v přílohách těchto vyhlášek. Byla tak dle názoru ÚOHS omezena hospodářská soutěž pro ostatní provozovatele. Města a obce jednoduše určily adresní body, aniž by se hlouběji zaobíraly tím, jaké dopady bude mít povolení pro provozování loterií a sázkových her pouze některým provozovatelům na potencionální konkurenty (ÚOHS, © 2012 – 2020).

4.2.5 Hospodářská soutěž a rozhodování soudů

Pro posouzení úspěšnosti činnosti Úřadu bylo již dříve jako kritérium zvoleno to, zda se s názorem ÚOHS ztotožňují také soudy. Soutěžitelé, kterým byla Úřadem uložena za jejich konání vysoká pokuta, se totiž zpravidla brání žalobami u Krajského soudu v Brně. Spor pak může být ve druhém stupni přezkoumán Nejvyšším správním soudem a

ve výjimečných případech se pro nezákonnost zásahů nebo narušení některé ze základních svobod může kauza dostat až k Ústavnímu soudu. Níže uvedená tabulka demonstruje počty soudních přezkumů za oblast ochrany hospodářské soutěže v letech 2010-2018 a jejich výsledek. Výpočtem průměrné hodnoty úspěšně uzavřených kauz, kdy bylo rozhodnuto ve prospěch Úřadu, lze dospět k číslu 65,8 %. Tedy přibližně v 66 % případů soudy stanovisko ÚOHS potvrdily. Jedna třetina soudně přezkoumávaných případů nebyla Úřadem zpracována tak, aby byl obhájen verdikt narušení hospodářské soutěže (ÚOHS, © 2012 – 2020).

Tabulka 4 Statistika soudních přezkumů v oblasti hospodářské soutěže v letech 2010 - 2018

HOSPODÁŘSKÁ SOUTĚŽ		2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Počet žalob podaných ke Krajskému soudu v Brně		3	20	24	8	11	12	19	5	6
Počet pravomocně ukončených soudních řízení	všech	6	26	7	9	15	9	20	24	7
	z toho rozhodnutí ÚOHS potvrzeno	3	14	4	7	7	7	12	20	7
	z toho rozhodnutí ÚOHS zrušeno	3	12	3	2	8	2	8	4	0

Zdroj: ÚOHS, Výroční zprávy 2010-2018. Vlastní zpracování autora

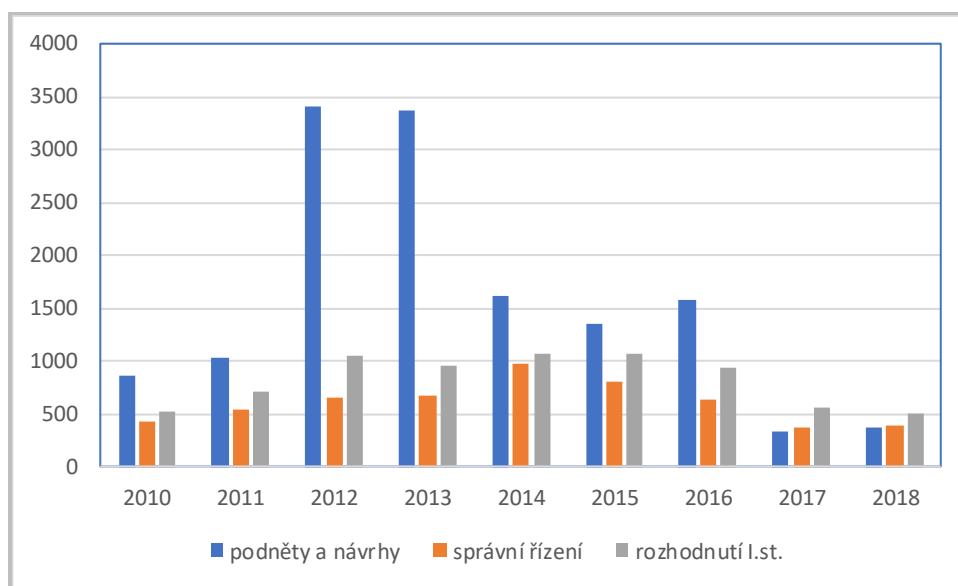
Statistiky Úřadu pro hospodářskou soutěž nejsou pro účely soudních přezkumů dále členěny. Z pohledu na počty rozhodnutí v jednotlivých oblastech dohledu ÚOHS nad hospodářskou soutěží je ale možné jednoduše dovodit, že největší podíl soudně přezkoumávaných rozhodnutí tvoří rozhodnutí ve věcech zakázaných dohod. Úspěšnost činnosti Úřadu v rámci této agendy spočívá v získaných důkazních prostředcích. Sám Úřad navíc v posledních letech deklaruje, že si do budoucna nelze vystačit pouze s důkladným rozбором právním, ale je také třeba se do hloubky věnovat ekonomickému rozměru případů. Řešením by do zajista bylo vyšší využití programu leniency, který za poskytnutí takřka přímých důkazních prostředků nabízí nulovou pokutu nebo její významné snížení (ÚOHS, © 2012 – 2020).

4.3 Činnost ÚOHS v oblasti zadávání veřejných zakázek

Každý rok sledovaného období bylo v České republice vypsáno v průměru okolo 10 tisíc zadávacích řízení na hodnoty plnění dosahujících stovek miliard korun, což představuje významný podíl na HDP. V letech 2010 – 2018 však oblast veřejných zakázek prošla mnoha změnami, a to nejen co se legislativy týče, ale také silně pocítila vlivy hospodářské krize. Hospodářská a finanční krize, která podle ekonomů trvala od roku 2007 přibližně do roku 2015², totiž s sebou přinesla i významné úspory na straně veřejnoprávních subjektů. Tyto úspory podstatně ovlivnily vývoj počtu zadávaných veřejných zakázek ve sledovaném období. V roce 2010 tak Úřad evidoval pokles počtu veřejných zakázek a zároveň zostření konkurenčního boje, který se projevil především v 70% nárůstu počtu podnětů a návrhů k zahájení šetření oproti roku 2009. V návaznosti na to bylo otevřeno více správních řízení a uloženo více pokut (60 pokut v celkové výši více než 11 milionů korun). Reálně však hlavním smyslem činnosti Úřadu bylo a stále je uložení nápravných opatření k narovnání zadávacího řízení nebo jeho kompletní zrušení. Trend nárůstu zahájených řízení skutečně kopíroval vývoj krize a vygradoval v roce 2015, kdy v letech 2014 a 2015 Úřad coby první instance rozhodoval ve více než 1000 případech (ÚOHS, © 2012 – 2020). V dalších letech lze zaznamenat pokles v počtu podnětů i zahájených řízení a z nich plynoucích rozhodnutí, viz následující graf a tabulka.

² <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/cesko-se-vratilo-k-prosperite-jsme-na-tom-nejlepe-od-roku-20/r~9ad5a90ccc0811e5a8d7002590604f2e/>

Graf 2 Statistiky oblasti veřejných zakázek v letech 2010 – 2018

Zdroj: ÚOHS, Výroční zprávy 2010-2018. Vlastní zpracování autora

Tabulka 5 Statistiky oblasti veřejných zakázek v letech 2010 - 2018

	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018
Podněty a návrhy	864	1038	3407	3368	1622	1360	1583	331	367
Správní řízení	425	530	650	668	981	803	629	369	383
Rozhodnutí I.st.	511	710	1049	959	1063	1074	943	560	507

Zdroj: ÚOHS, Výroční zprávy 2010-2018. Vlastní zpracování autora

Trend výše popsaného vývoje měl ovšem v případě veřejných zakázek ještě jednu příčinu. Tou byla novela zákona o veřejných zakázkách (zákon č. 55/2012 Sb.) z roku 2012, kterou byla mimo jiné ustanovena nová nižší výše finančního limitu pro podlimitní veřejnou zakázku. Dané snížení finanční hranice určující podlimitní zakázku automaticky vyvolalo zvýšení počtu veřejných zakázek, nad nimiž by měl Úřad vykonávat dohled. ÚOHS se tak v letech 2012-2015 musel potýkat s obrovským nárůstem agendy, tzn. vyšším počtem řízení. Na druhé straně je tato změna doprovázena vyšším výběrem pokut. Řešení nastalé situace pro Úřad představovaly změny z let 2015 a 2016. V roce 2015 začal ÚOHS využívat institutu tzv. příkazů. Jedná se o nástroj, který je vydán jako první krok v řízení a Úřad jím rozhodne ve věci samé. Pro takový postup musí mít ovšem Úřad zpracovanou dostatečně silnou správní úvahu, neboť příkaz je v podstatě rozhodnutí a řízení v první instanci jím končí. Příkaz se stává vykonatelným a nabývá právní moci po 8

dnech od svého vystavení. Za úspěšnost tohoto nástroje hovoří cca 80 % případů, v nichž proti tomuto prvostupňovému rozhodnutí nebyl podán rozklad. Využití příkazu se však od roku 2015 (137 ks) každoročně snižuje (2018 36 ks) (ÚOHS, © 2012 – 2020).

Druhou zásadní změnou s dopady do množství vyřizovaných podnětů bylo nabytí účinnosti zákona o zadávání veřejných zakázek (Zákon č. 134/2016 Sb.). Zákon podmiňuje vyřízení podnětu úhradou nevratného poplatku 10 tisíc Kč. Uzákonění takové podmínky mělo za následek rapidní snížení počtu zasílaných podnětů. Propad lze vysledovat okamžitě mezi lety 2016 a 2017, a to z 1305 ks na 93 ks (ÚOHS, © 2012 – 2020).

Období let 2010-2018 bylo provázáno velkým počtem legislativních změn. Kromě těch, které již v této podkapitole byly zmíněny, dlužno doplnit ještě další s výraznějšími dopady do oblasti dozoru nad veřejnými zakázkami. Těmito změnami jsou zejména:

- Rozšíření pravomocí ÚOHS v podobě možnosti uložení zakazu plnění ze smlouvy (především u zakázek bez zadávacího řízení) a možnosti uložit tříletý zákaz na plnění zakázek zápisem do rejstříku (tzv. black list). Tyto úpravy vychází z novelizace zákona o veřejných zakázkách č. 417/2009 Sb. Jako první se na blacklistu ocitla společnost Stavoenergo, s.r.o. za použití falzifikátů (doklady bezdlužnosti), kterým mělo být prokázáno splnění základního kvalifikačního kritéria v řízení u veřejné zakázky Kanalizace Baška. První zákaz plnění ze smlouvy byl uložen Hlavnímu městu Praha za veřejnou zakázku na provoz metropolitní sítě, když Hlavní město Praha nesplnilo základní zákonné podmínky. Oba případy nastaly již v roce 2011.
- Zavedení větší svobody pro zadavatele společně s určením větší zodpovědnosti zadavatelům s tím, že na Úřadu bude, aby dozoroval dodržení základních principů transparentnosti, nediskriminace, rovného zacházení a nově též výslovně i zásadu přiměřenosti ze strany zadavatele. Je tedy sice na zadavatelích, aby si volně zvolili postup zadání veřejné zakázky, ale zároveň musí dodržet výše uvedené zásady, ustanovené zákonem č. 134/2016 Sb., o zadávání veřejných zakázek (ÚOHS, © 2012 – 2020).

Součástí dozoru Úřadu nad veřejnými zakázkami je sledování toho, zda zadavatelé jednají při zadávání v souladu se zákonem. V rámci sledovaného období let 2010-2018 Úřad v kauzách veřejných zakázek shledal, že zadávání veřejných zakázek nejčastěji trpělo těmito vadami (ÚOHS, © 2012 – 2020):

- Chybné nastavení podmínek zadávacího řízení v zadávací dokumentaci
- Dělení předmětu veřejných zakázek, prostřednictvím kterého se sníží jejich hodnota pod zákonný limit
- Nezveřejňování změn v zadávací dokumentaci
- Diskriminační nastavení kvalifikačních požadavků
- Netransparentní hodnoticí kritéria
- Neoprávněné vyloučení uchazečů
- Svévolné rušení zadávacího řízení, aj.

Porušování pravidel při zadávání veřejných zakázek bylo zjištěno především v oblasti IT, doprava, stavebnictví, zdravotnictví nebo telekomunikací (ÚOHS, © 2012 – 2020).

Závěrem této podkapitoly je třeba zhodnotit úspěšnost rozhodování ÚOHS při přezkoumání jeho činnosti soudy. Jak Krajským soudem v Brně, tak Nejvyšším správním soudem bylo ve sledovaném období průměrně potvrzeno cca 60 % případů ÚOHS. 40 % případů bylo rozhodnuto v neprospěch Úřadu. Takový podíl lze považovat za vcelku významný. Důvodem pro takový stav může být pravděpodobně velmi striktní výklad zákona a existence velkého množství navazujících právních předpisů. Složitá a nejednoznačná legislativa je současně nejspíše i důvodem mnohých opakovaných pochybení veřejnoprávních subjektů, která lze z výročních zpráv Úřadu dovodit, a to i přes edukační a konzultační funkci ÚOHS v rámci této problematiky (ÚOHS, © 2012 – 2020).

Jako významný případ lze za roky 2010-2018 zmínit kauzu, kdy Úřad uložil jednu z nejvyšších pokut, a to pokutu ve výši 25 mil. Kč subjektu České dráhy, a.s. za výběrové řízení na Rekonfiguraci netrakovních komfortních jednotek pro dálkovou osobní přepravu. O veřejných zakázkách zadavatel informoval prostřednictvím Oznámení o dobrovolné průhlednosti EX ANTE v informačním systému o veřejných zakázkách. Zadavatel uzavřel k dané zakázce dodatek se společností Siemens. Zadání veřejné zakázky proběhlo formou jednacího řízení bez uveřejnění. Pro tento druh řízení musí být splněny 4 zákonné podmínky. Úřad toto řízení uzavřel s tím, že v daném případě nebyla splněna podmínka, že předmětem plnění dané veřejné zakázky musí být dodatečné dodávky, od téhož dodavatele, s nímž daný zadavatel již dříve uzavřel smlouvu. Proti tomuto rozhodnutí Úřadu byl podán rozklad, který však předseda Úřadu zamítl a potvrdil původní rozhodnutí. Následně byla podána žaloba ke Krajskému soudu v Brně. Ten konstatoval, že úpravy neměnicí charakter

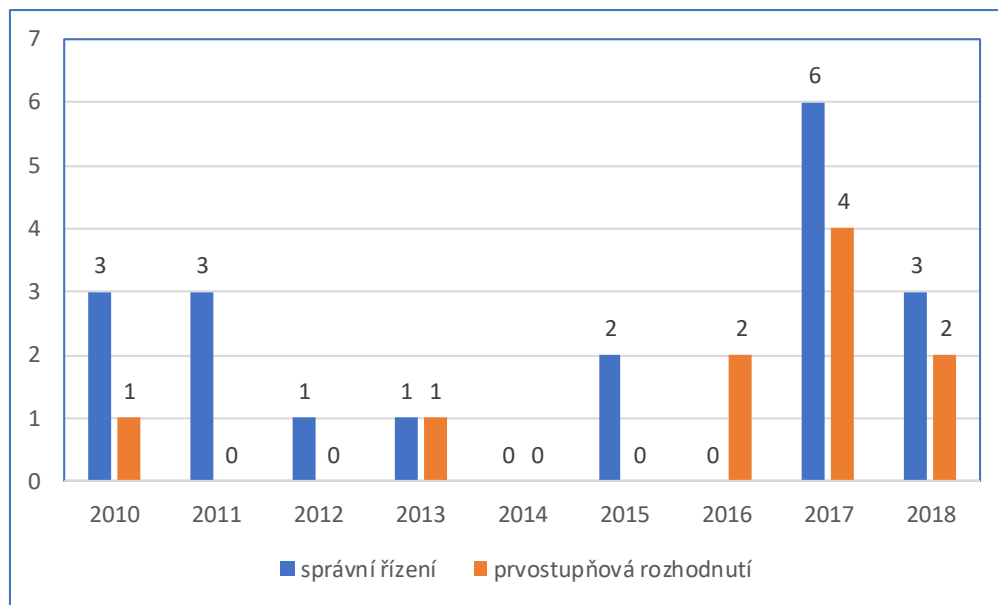
plnění, nemohou vést k závěru, že nejde o dodatečné dodávky. Na základě podané stížnosti Úřadem Nejvyšší správní soud tento verdikt pouze potvrdil³ (ÚOHS, © 2012 – 2020).

4.4 Činnost ÚOHS v oblasti významné tržní síly

Prověřovat negativa významné tržní síly na straně odběratelů na základě zákonných ustanovení je Úřad oprávněn teprve od roku 2010. Poté, co v únoru 2010 vstoupil v účinnost zákon č. 395/2009 Sb., o významné tržní síle při prodeji zemědělských a potravinářských produktů a jejím zneužití, zahájil Úřad za účelem zjištění zneužívání významné tržní síly sektorové šetření na trhu maloobchodního prodeje zemědělských výrobků a potravin. V návaznosti na toto sektorové šetření Úřad zahájil 3 správní řízení, dvě se společností Kaufland a jedno se skupinou Ahold. Historicky prvním subjektem, kterému byla uložena pokuta, se stala společnost Kaufland. Stalo se tak v roce následujícím po zahájení řízení. Skupina Ahold navrhla závazky, na které Úřad přistoupil a řízení proto zastavil. Nově v roce 2011 Úřad zahájil další 3 správní řízení, a to se společnostmi Lidl, Tesco a Globus. V roce 2012 nebylo zahájeno žádné správní řízení, neboť bylo pokračováno v již zahájených. Především u společnosti Tesco bylo řízení prováděno řadou místních šetření (ÚOHS, © 2012 – 2020). Vývoj počtu zahájených správních řízení a vydaných prvostupňových rozhodnutí za sledované období znázorňuje následující graf.

³ Rozhodnutí Nejvyššího správního soudu č.j. 62 Af 85/2014-180

Graf 3 Statistika z oblasti významné tržní síly v letech 2010 – 2018

Zdroj: ÚOHS, Výroční zprávy 2010-2018. Vlastní zpracování autora

V průběhu řízení vedených v počátku sledovaného období se začala projevovat spousta nedostatků a výkladových nejasností zákona o významné tržní síle při prodeji zemědělských a potravinářských produktů a jejím zneužití, což vyvolalo odborné diskuze o dalším osudu této legislativní normy. V roce 2016 došlo k dlouho očekávané novelizaci zákona o významné tržní síle. Novela vnesla do oblasti významné tržní síly mnoho podstatných změn. Kupříkladu může Úřad nově posuzovat i delikty spáchané v zahraničí, dále byl odstraněn taxativní výčet zakázaných obchodních praktik a zakotvena povinná písemná forma smluv. V rámci dozoru nad dodržováním zákona Úřad hned v roce, kdy novela nabyla účinnosti, zahájil další sektorové šetření, v jehož důsledku byla na Úřad podána žaloba a případ skončil až u Nejvyššího správního soudu. Dané řízení sice pro Úřad dopadlo pozitivně, ale aby se podobným případům předešlo, bylo třeba novelizovat zákon v roce 2017. Do novely muselo být mimo jiné zapracováno i oprávnění Úřadu provádět sektorová šetření (ÚOHS, © 2012 – 2020).

Z pohledu efektivnosti správních řízení v oblasti významné tržní síly, coby nástroje na ochranu hospodářské soutěže, je třeba zmínit, že proti každému prvostupňovému rozhodnutí, kterým byla uložena pokuta, byl podán rozklad. Ve zvýšené míře bylo v rámci druhostupňového řízení předsedou Úřadu prvostupňové rozhodnutí zrušeno a vráceno k dalšímu prošetření. Tato skutečnost svědčí o neutěšeném stavu v této oblasti z hlediska výkladu legislativy a přístupu Úřadu k doзору nad subjekty disponujícími významnou tržní

silou. Dosavadní rozhodnutí Úřadu nebyla prozatím ani dostatečně prejudikována soudy tak, aby mohlo být jednoznačně řečeno, co je anebo naopak není jisté. Takové prostředí pak soutěžitele nedokáže přimět ke změně jejich chování (ÚOHS, © 2012 – 2020).

Po dobu celého sledovaného období probíhala jedna z kauz vedených se společností Kaufland, a proto byl tento případ vybrán jako ukázkový. Prvotní řízení bylo vedeno se společností Kaufland ze dvou důvodů. Za prvé společnost si ve smlouvách s dodavateli sjednávala splatnost faktur delší než 30 dní a za předčasné splacení tzv. dodatečné skonto ve výši 0,5 % z předčasně uhrazené částky. Za druhé sjednávala ve smlouvách pro případ postoupení pohledávky třetím osobám povinnost hradit vedle nákladů spojených se zpracováním agendy o postoupení poplatek ve výši 4 % z hodnoty postoupené pohledávky, která představovala sankci. V prvostupňovém řízení bylo společnosti Kaufland toto jednání zakázáno a uložena pokuta ve výši 13,628 mil. Kč, proti které společnost podala rozklad, jehož výsledkem bylo zrušení původního rozhodnutí a vrácení k novému projednání. Předseda Úřadu vrátil věc ke znovuprojednání mimo jiné proto, že nebylo objasněno, jakým chováním soutěžitel narušoval hospodářskou soutěž; mělo být dle jeho názoru lépe vymezeno, kdo soutěžitel je, a znovu vypočtena výše pokuty. V roce 2013 bylo uzavřeno znovu projednávané řízení s tím, že významné tržní síly bylo zneužito a byla uložena pokuta 22,130 mil Kč. Proti tomuto rozhodnutí byl znovu podán rozklad, který předseda Úřadu zamítl a potvrdil prvoinstanční verdikt. Společnost Kaufland v roce 2013 podala žalobu ke Krajskému soudu v Brně. O tři roky později, tedy v roce 2016, vydal Krajský soud rozhodnutí v neprospěch Úřadu s tvrzením, že zákon byl v případě společnosti Kaufland aplikován příliš tvrdě. Proti tomuto rozhodnutí se Úřad bránil kasační stížností u Nejvyššího správního soudu. Nejvyšší správní soud v roce 2017 uznal kasaci jako důvodnou a případ vrátil ke Krajskému soudu v Brně k dalšímu řízení. Konečný verdikt stále není znám (ÚOHS, © 2012 – 2020).

4.5 Činnost ÚOHS v oblasti veřejné podpory a spolupráce s Generálním ředitelstvím pro hospodářskou soutěž

V oblasti veřejné podpory působí ÚOHS v roli jakéhosi prostředníka mezi poskytovateli veřejné podpory a Evropskou komisí, protože pravomoc rozhodovat o slučitelnosti veřejných podpor byla svěřena výlučně právě Evropské komisi. Při plnění úlohy prostředníka společně s poskytovateli připravuje oznámení o poskytnutí podpory (tzv. prenotifikace a notifikace) a zodpovídá za jejich předání Generálnímu ředitelství pro

hospodářskou soutěž Evropské komise. Asistuje rovněž v řízeních probíhajících již před Komisí, kdy například vydává stanoviska k podáním poskytovatelů a zcela pochopitelně se zapojuje tehdy, když Komise provádí v ČR místní šetření. Dále vykonává činnosti koordinační, monitorovací, konzultační a poradenské, nikoliv však v oblasti rybolovu a zemědělství. Úřad se nicméně do procesů souvisejících s veřejnou podporou nezapojuje pouze z titulu jejího poskytnutí, ale také v případech protiprávního poskytnutí či zneužití. K Evropské komisi má Úřad dále pravidelné závazky, neboť je jeho povinností předávat informace o existujících režimech podpory v ČR formou výročních zpráv. Evropská komise v pravidelných intervalech kontroluje dodržování pravidel poskytování veřejné podpory. Za sledované období kupříkladu v České republice provedla přezkum operačních programů Výzkum a vývoj pro inovace nebo operačního programu v oblasti filmového průmyslu. Generální ředitelství pro hospodářskou soutěž nikdy v této souvislosti nekonstatovalo porušení pravidel poskytování veřejné podpory (ÚOHS, © 2012 – 2020).

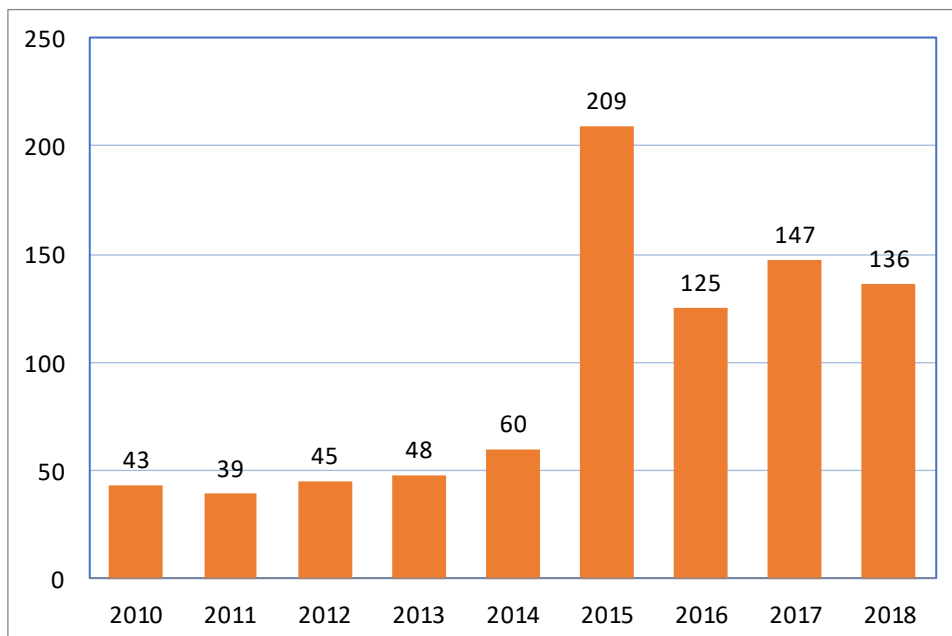
Ve výčtu působností Úřadu nelze opomenout ani jeho funkci správce centrálního registru podpor malého rozsahu. Nutno doplnit, že tato působnost ÚOHS je vcelku významná, protože podpora de minimis je hojně využívaným typem podpory, vzhledem k tomu, že k jejímu poskytnutí není potřeba souhlasu Evropské komise. Úřad ve své činnosti spojené s podporou malého rozsahu primárně sleduje porušení povinností stanovených pro poskytování této podpory (ÚOHS, © 2012 – 2020).

V průběhu sledovaného období let 2010-2018 nastalo v oblasti veřejné podpory několika větších změn. Nejvýznamnější změnu představovalo spuštění provozu Centrálního registru podpor malého rozsahu v roce 2010. Tento registr byl zaveden za účelem komplexní evidence podpor malého rozsahu na jedné straně a snížení administrativy při poskytování podpor na straně druhé. Poskytovatelé mají zákonnou povinnost do registru zaznamenávat informaci o poskytované podpoře de minimis společně s údajem o právním předpisu, na jehož základě se podpora poskytuje. Od roku 2017 se do registru zaznamenává obligatorně i údaj o rozdělení či sloučení podniku v souvislosti s úpravou legislativy specifikující pojem jeden podnik. Neuvedení zákonem požadovaných údajů kontroluje a následně v případě pochybení také Úřad trestá příslušnými finančními sankcemi. Hned po prvním roce fungování registru bylo zjištěno přes 800 pochybení zpravidla pozdního zapsání podpory do registru. Díky masivní osvětě Úřadu se v dalších letech počet těchto pochybení rapidně snižoval (ÚOHS, © 2012 – 2020).

Velký zlom na poli veřejné podpory se začal rýsovat v roce 2012, kdy byl v Evropské komisi zahájen proces tzv. modernizace veřejné podpory. Modernizace veřejné podpory byla téměř dovršena v roce 2014. Samotný tento fakt pro ÚOHS znamenal přípravu na masivní informační kampaň a nejrůznější formy prezentace modernizované veřejné podpory poskytovatelům podpor. V tomto roce se uskutečnilo setkání zástupců ÚOHS a Generální ředitelství pro hospodářskou soutěž, kde představitelé Evropské komise prezentovali cíle, kterých má být prostřednictvím modernizace pravidel veřejné podpory dosaženo. Stěžejním bodem bylo rozšíření využití blokové výjimky na nové kategorie podpor bez povinnosti oznamovat poskytnutí podpory Komisi. Zdůrazněna byla rovněž změna systému kontroly poskytování veřejné podpory z Evropských strukturálních a investičních fondů, kdy kontrola bude probíhat jednak před poskytnutím podpory a jednak po dokončení projektu. Stran cíle o rozšíření využití blokové výjimky, nabylo 1.7.2014 účinnosti nařízení Komise č. 651/2014, Obecné nařízení o blokových výjimkách, které přineslo možnost poskytovat veřejnou podporu nově pro oblasti např. sportu, kultury, lokální infrastruktury apod. Jednalo se o podpory, na které se dříve vázala oznamovací povinnost (ÚOHS, © 2012 – 2020).

Ve vazbě na tento krok Evropská komise předpokládala využití blokové výjimky až na 90 % veškeré veřejné podpory. Tento předpoklad se v případě České republiky potvrdil, jelikož již v roce 2015 se Úřad musel potýkat s nárůstem v počtu podaných oznámení o 348 %, přičemž nejvíce byla zastoupena oblast kultury (ÚOHS, © 2012 – 2020).

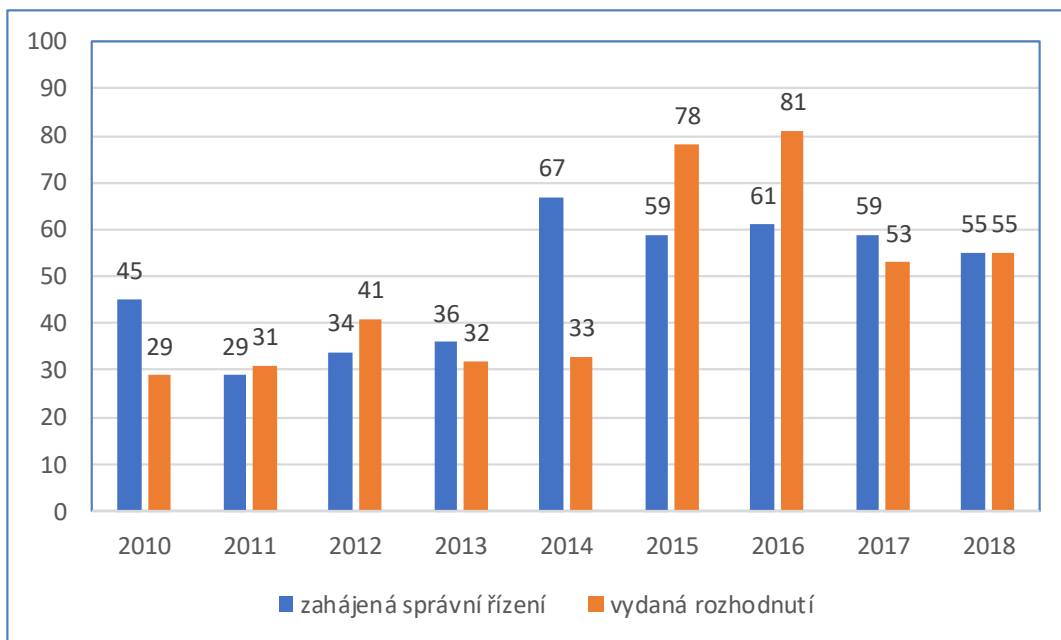
Graf 4 Počet pre/notifikací a oznámení blokových výjimek v letech 2010 – 2018

Zdroj: ÚOHS, Výroční zprávy 2010-2018. Vlastní zpracování autora

Jak již bylo uvedeno výše, Úřad o veřejné podpoře rozhoduje pouze v otázkách porušení zápisů do centrálního registru podpory de minimis. K tomuto je níže poskytnuta statistika rozhodnutí v jednotlivých letech. Uložené pokuty se každoročně pohybují celkem v řádech stovek tisíc Kč. Přestože se v jednotlivých případech nejedná o vysoké částky, jsou k předsedovi Úřadu podávány rozklady. Jejichž výstupem je přibližně v 50 % případů vrácení k dalšímu prošetření první instancí. Ve dvou případech došlo dokonce na soudní spor posuzovaný nejen Krajským soudem v Brně, ale i Nejvyšším správním soudem, který rozhodnutí ÚOHS potvrdil (ÚOHS, © 2012 – 2020).

Graf 5 Počty rozhodnutí a správních řízení z oblasti veřejné podpory v letech 2010 – 2018

Zdroj: ÚOHS, Výroční zprávy 2010-2018. Vlastní zpracování autora

4.6 Spolupráce s Generálním ředitelstvím pro hospodářskou soutěž v ostatních oblastech hospodářské soutěže

Generální ředitelství pro hospodářskou soutěž ovšem s národními antimonopolními úřady nespolupracuje pouze v otázkách veřejné podpory. Jeho činnost je ve své podstatě koncepční a jeho rozhodnutí a kroky ovlivňují každý jednotlivý stát a národní organizace dohlížející na dodržování pravidel hospodářské soutěže. Na jedné straně samo rozhoduje kauzy celoevropského významu a na straně druhé zásadně promlouvá do legislativy upravující hospodářskou soutěž. Na základě poznatků ze své dosavadní praxe se Generální ředitelství zaobíralo ve sledovaném období určitými oblastmi, které vyhodnotilo jako rizikové nebo náchylnější k porušování hospodářské soutěže. Těmito oblastmi byly zejména digitální trhy, energetika, doprava, finanční trhy a bankovníctví. V rámci těchto oblastí pak Generální ředitelství sledovalo a rozhodovalo o všech typech možného narušení hospodářské soutěže, tedy narušení zakázanými dohodami, spojováním soutěžitelů, veřejnou podporou a zneužitím dominantního postavení. V souvislosti s tímto rozhodováním Generálního ředitelství jsou níže popsány případy, kdy jednoznačně

probíhala spolupráce s ÚOHS, ale také případy, které svým rozměrem dopadají i na spotřebitele v České republice (Evropská unie, © 1995 – 2020).

Po stránce digitálních trhů se Generální ředitelství soustřeďovalo od roku 2015 na on-line obchodování a přístupnost k digitálním trhům a sítím pro všechny spotřebitele bez omezení. Snahy Generálního ředitelství směřovaly hlavně k objasnění toho, zda a proč existují v on-line obchodování překážky při přeshraničních nákupech. Následně bylo zjištěno, že příčinou je existence dohod o přeshraničním blokování uzavřených s držiteli práv. Komise rovněž řešila obdobné omezení soutěže při poskytování placeného televizního vysílání přeshraničně. Zúčastněné společnosti totiž mezi sebou uzavřely licenční dohody mající charakter dohod kartelových. Z těchto řízení vycházelo Generální ředitelství, když navrhlo nařízení, které má bojovat proti zeměpisným blokacím a dalším formám diskriminace vzhledem ke státní příslušnosti, bydlišti či usazení (Evropská unie, © 1995 – 2020).

Ve spojitosti s digitálními trhy vedlo Generální ředitelství dlouhodobý spor o zneužití dominantního postavení se společností Google, neboť ta při vyhledávání na internetu za použití jejího vyhledávače upřednostňovala vlastní produkty. Další řízení byla ve sledovaném období vedena například i se společností Amazon, Google Android (tentokrát kvůli nucené provázanosti Google služeb v telefonech používajících operační systém Android), Facebook (za nepovolenou realizaci spojení se společností WhatsApp), Apple aj. (Evropská unie, © 1995 – 2020).

Co se týče oblasti bankovníctví, řešila Komise mimo jiné téměř po celé sledované období problematiku mezibankovních poplatků při přeshraničních platbách kartou, které byly přenášeny jako náklad na spotřebitele, i když správně měly být hrazeny maloobchodníky. Ti ovšem určitou část z hodnoty nákupu účtovali právě spotřebitelům. Spor byl v dané věci veden s kartovými společnostmi VISA a MasterCard. Komise v této věci rozhodla tak, že se jednoznačně jedná o narušení hospodářské soutěže a její verdikt byl později potvrzen také Evropským soudním dvorem. Od roku 2016 pak tuto oblast upravuje nařízení o mezibankovních poplatcích (Evropská unie, © 1995 – 2020).

Velmi důležitým úkolem pro Generální ředitelství bylo v rámci sledovaného období přísně monitorovat poskytované veřejné podpory v oblasti bankovníctví, neboť po finanční krizi v roce 2008 musel být velký počet bank zachraňován před krachem. Mnohé členské země tuto záchranu realizovaly prostřednictvím státní podpory. Jednalo se hlavně o italské, portugalské nebo kyperské banky. Toto opatření je však jednoznačně protisoutěžní, proto

Komise dozorovala postupné upouštění od takového postupu a na konci sledovaného období dbala na to, aby byla podpora poskytována pouze v nezbytném minimu a životaschopnost bank byla plně obnovena (Evropská unie, © 1995 – 2020).

Přímo České republiky se týkal případ Gazprom spadající do oblasti energetické. Komise nabyla dojmu, že tato společnost zneužila svého dominantního postavení při obchodování s plynem na trzích východní a střední Evropy. Tyto trhy měl Gazprom dle námitek Komise rozdělené a při zákazu prodeje plynu do jiných států (jak nastavil pravidla odběratelům), tak mohl v některých zemích EU sám účtovat nepřiměřeně vysoké ceny. Gazprom nabídl následně Komisi závazky, které byly podrobeny tržnímu testu, ze kterého vzešlo značné množství připomínek. Z nich Komise vycházela a stanovila Gazpromu povinnost zajistit volné proudění plynu po Evropě za konkurenční ceny (Evropská unie, © 1995 – 2020).

Ryze české případy jsou zastoupeny řízeními se společnostmi ČEZ a.s., O2 CZ/CETIN a T-Mobile CZ, ČSA nebo Moravskoslezského regionu.

V roce 2011 zahájila Komise řízení se společností ČEZ ve vztahu k možnému zneužití dominantního postavení na českém trhu s elektřinou z důvodu možného bránění vstupu dalších konkurentů na trh. ČEZ v této kauze nabídla Komisi závazky. Těmito závazky mělo být odprodání 22 elektráren. Komise v návaznosti na navržené závazky provedla tržní test, jehož výsledek byl uspokojivý. ČEZ tak odprodejem kapacity cca 800-1000 MW měl uvolnit místo na trhu novému obchodníkovi s elektřinou na českém trhu (Evropská unie, © 1995 – 2020).

Řízení s účastníky O2 CZ/CETIN a T-Mobile CZ bylo zahájeno ze strany Komise ve vztahu k dohodě o sdílení sítí, kterou mezi sebou tyto subjekty uzavřely. Komise prověřovala, zda by spolupráce mezi výše uvedenými společnostmi nemohla zapříčinit zpomalení v zavádění nových technologií a snížení kvality infrastruktury, především v hustě obydlených oblastech. Komise bude rozhodovat o možném porušení hospodářské soutěže na základě zakázané dohody. Do dnešního dne tento spor nebyl rozhodnut (Evropská unie, © 1995 – 2020).

Dále Evropská komise posuzovala veřejnou podporu poskytnutou dopravci ČSA a ocelářskému sektoru v Moravskoslezském regionu. Společnosti ČSA byl poskytnut úvěr ze strany státem vlastněného subjektu Osinek, a to na záchranu ČSA před krachem. Po předložení restrukturalizačního plánu, zmenšení společnosti o 30 % a prodeji majetku za 5 miliard korun Komise podporu ČSA ponechala. V druhém z výše uvedených případů

Česká republika oznámila 5 individuálních podpor do ocelářského odvětví v rámci obecného schématu pro zlepšování kvality ovzduší v Moravskoslezském regionu. Komise dospěla k závěru, že daná opatření by zlepšila míru environmentální ochrany, ačkoli jdou za hranici závazných povinností stanovených příjemci, a jejich výši a určení schválila (Evropská unie, © 1995 – 2020).

Z hlediska dalších významných kroků učiněných v období 2010-2018 Evropskou komisí je třeba jmenovat zavedení nového anonymního nástroje pro oznamovatele kartelu nebo jiných protisoutěžních jednání. V roce 2018 byla přijata dlouho diskutovaná tzv. směrnice ECN+, která přináší posílení postavení národních orgánů pro ochranu hospodářské soutěže. Směrnice dává národním orgánům do rukou minimální a jednotný soubor nástrojů a donucovací pravomoci, aby mohly lépe a efektivněji dozorovat dodržování pravidel hospodářské soutěže. Konkrétně ze směrnice vyplývá, že orgány ochrany hospodářské soutěže mají jednat nezávisle a zcela nestranně, mají mít potřebné finanční a lidské zdroje pro svou práci, mají mít pravomoci k získání všech potřebných důkazů, budou moci ukládat odrazující sankce, mají harmonizovaný soubor podmínek pro leniency program aj. (Evropská unie, © 1995 – 2020).

5 Výsledky a diskuse

Smyslem zákonů, tak jak je v dnešní době chápána jejich existence, je zajišťování rovnosti ve společnosti. Tím, že ÚOHS si klade za prioritu dohlížet nad dodržováním příslušných zákonů, napomáhá k tomu, aby fungování společnosti nebylo pouze v rukou mocných. Naopak slabším z pohledu ochrany hospodářské soutěže může být spotřebitel, zadavatel, potencionální konkurent bez možnosti vstupu na trh apod.

Pro naplňování výše uvedených myšlenek bylo zákonodárcem ÚOHS stanoveno několik okruhů hospodářské soutěže, nad nimiž má dohlížet a svou činností co nejvíce přispět ke spravedlnosti na trhu. K tomuto využívá několik nástrojů, o jejichž účinnosti můžeme polemizovat, hodnotit jejich správnost a použitelnost, což bylo ostatně předmětem této práce.

5.1 Hospodářská soutěž

U zakázaných dohod bylo ze statistických dat zjištěno, že velký podíl na řízeních o zakázaných dohodách začínají přestavovat bid riggingové dohody, tedy dohody vzešlé ze spojení účastníků výběrových řízení veřejných zakázek za účelem jejich zmanipulování. Takzvaných tvrdých dohod se v řízení objevuje jen minimum, i když reálně pravděpodobně existují ve vyšším počtu. Z poznatků této práce vyplývá, že pro Úřad je bez dalších nástrojů velmi těžké tvrdé kartely odhalovat, jediné nástroje s vyšší přidanou hodnotou jsou leniency program a procedura narovnání, kde se předpokládá, že jeden z účastníků kartelu nahlásí existenci kartelu, případně uzná své pochybení. Vzhledem k faktu, že například kartely zjištěné prostřednictvím leniency programu jsou nahlášovány ex post, a to ještě s velkým časovým odstupem, nelze říci, že by ÚOHS zabránil jejich škodlivému účinku na trh, protože po dobu své existence trhu jednoznačně škodí. Otázkou je, jakou škodu způsobí kartel na trhu (jaký je zisk jeho účastníků) a jaká škoda na druhé straně může být Úřadem způsobena účastníkům kartelu uložením příslušné pokuty. Je možné konstatovat, že leniency program a procedura narovnání jistě fungují. Jsou nastaveny tak, že Úřadu přinášejí velké množství přímých důkazů o zakázaných dohodách. Nicméně je zjevné, že subjekty kartelů se cítí velmi málo ohroženy, a proto tyto nástroje nejsou nuceny použít. Doporučení v této oblasti je vyvíjet, pokud možno větší tlak na odvětví náchylnější ke kartelům, jako jsou telekomunikace, stavebnictví, IT aj. tak, aby se

kartelisté cítili ohroženi a k těmto nástrojům (leniency, narovnání) se častěji uchýlovali. Větší tvrdost lze dosáhnout nejlépe vyššími pokutami.

V oblasti spojování soutěžitelů Úřad funguje bez obtíží. Vzhledem ke skutečnosti, že schválení fúze od určitých finančních limitů je vyžadováno zákonem, je víceméně jasné, která spojení jsou dozorem Úřadu dotčena. Činnost Úřadu v této oblasti je však pasivní, vycházející z návrhu subjektů, kteří fúzí. Nebyla vyzorována žádná aktivní vyhledávací činnost Úřadu vedoucí ke zjištění nenahlášených spojení. Dle dostupných informací minimálně v obchodním rejstříku lze zjistit indicie poukazující na možné spojení. Tam, kde bylo spojení nahlášeno a hodnoceno ve sledovaném období si Úřad mnohdy vystačil se závazky a všechna spojení byla povolena, žádné nebylo zakázáno. Toto je v kontrastu s působením Generálního ředitelství pro hospodářskou soutěž, které některá spojení zakázalo. Je tak možné nabýt dojmu, že jsou na celoevropské úrovni aplikována přísnější kritéria a je tedy otázkou, do jaké míry je Úřad důkladný, například v prognózách toho, jak spojení v budoucnu ovlivní trh.

Z hodnocení činnosti dozoru nad orgány veřejné správy vyplynul pouze ten závěr, že Úřad se zabýval shodným typem řízení, kdy sankcionoval města a obce kvůli aplikaci loterijní vyhlášky do praxe. Optikou Úřadu byla aplikace zmiňované vyhlášky soutěž omezující. Je k uvážení, zda tento názor Úřadu není ve střetu s legislativou upravující loterie a hazard, když jejím smyslem je právě vytěsnění hazardu jakožto celospolečensky škodlivé činnosti z dosahu těch nejvíce bezbranných, tedy dětí, závislých a jinak náchylných osob.

Dominantní postavení, jak již bylo uvedeno, samo o sobě není protiprávní. Protiprávní je až jeho zneužití. Při vyhodnocování možného zneužití dominantního postavení má Úřad nelehkou roli, neboť musí vycházet ze spousty ekonomických a ekonometrických údajů a na základě nich musí být schopen určitých prognóz a modelování situací na trhu. Stěžejním je zde prvek vymezení relevantního trhu. Ze všech těchto úskalí plyne, že hodnocení zneužití dominantního postavení je činnost nejnáročnější, o čemž svědčí i nízký počet řízení vedených za sledované období. Zároveň jsou tato úskalí faktorem předurčujícím úspěšnost Úřadu při obhajování jeho stanovisek před soudy. Doporučit by zde bylo možné snad jen hojněji využívat případů rozhodnutých Evropskou komisí a vytěžit maximum z navazující judikatury, která se může v budoucnosti vyvinout v judikaturu precedentní.

5.2 Veřejné zakázky

Po prozkoumání dostupných informací z oblasti veřejných zakázek je možné říci, že představují v letech 2010 - 2018 stěžejní činnost Úřadu, nejenom počtem vedených řízení, ale i související edukační prací. Právě v edukaci zadavatelů je spatřován největší přínos v podobě zlepšení povědomí zadavatelů o možné existenci bid riggingových dohod. Úřad přijímal velké počty podnětů, v jejichž frekvenci se částečně projevil i vliv finanční krize, která zasahovala do sledovaného období. Částečně bylo navýšení počtu podnětů způsobeno příslušnými legislativními úpravami. Zásadním pro snížení počtu podnětů bylo naopak zavedení povinného poplatku na jejich vyřízení v roce 2016. Velkou změnou bylo ve sledovaném období nasazení institutu příkazu, který umožňuje rozhodnout v podstatě v rámci několika dnů. To práci Úřadu velmi urychlilo. Nicméně pro úspěšný příkaz je třeba mít precizně zpracovanou správní úvahu. Ve sledovaném období příkazy dosahovaly 80% úspěšnosti. Tento nástroj se proto jevil jako přínosný. Co se týče edukační činnosti, zdá se, že po prvotní vlně osvěty již Úřad nepokračuje se stejnou intenzitou. Zde je určitě vhodné doporučit, aby edukační program neprobíhal víceméně jako „jednorázová záležitost“, ale soustavně a ještě lépe se zvyšující se intenzitou.

5.3 Veřejná podpora

Vzhledem k rozdělení pravomocí u oblasti veřejné podpory mezi Evropskou komisí a národní dohlížející institucí lze konstatovat, že role Úřadu je u podpor de minimis pouze evidenční. Protože se podpory de minimis zapisují do centrálního rejstříku, je pro Úřad jednoduché podporu de minimis administrovat a kontrolovat. Tímto je zajištěno účelnější vynaložení veřejných prostředků.

5.4 Významná tržní síla

Problematické se na základě zjištěných poznatků z analytické části práce jeví to, jak Úřad pracoval na případech zneužití významné tržní síly. Daný stav do určité míry zapříčinila nejasná legislativní pravidla pro tuto oblast. Vždyť první sektorové šetření v této oblasti okamžitě vyvolalo potřebu zásadní novelizace, která byla realizována teprve v roce 2017. Díky výše uvedeným skutečnostem nemohl Úřad nijak významně působit na narovnání dodavatelsko-odběratelských vztahů. Je však nutno upozornit na skutečnost, že subjekty své prohřešky u zneužití významné tržní síly opakují a lze tedy předpokládat, že doba, než

od svého protiprávního jednání ustoupí a činnost úřadu bude stát na pevných základech, bude ještě dlouhá.

5.5 ÚOHS versus Evropská komise

Po posouzení činnosti Generálního ředitelství pro hospodářskou soutěž se jeví, alespoň na základě dostupných podkladů, že Evropská komise oproti Úřadu postupuje mnohem přísněji. Vidíme rozhodnutí o zneužití dominance, zákazy spojení apod. Jako praktický příklad může být uveden spor vedený se subjekty z České republiky O2/CETIN a T-Mobile a jejich sdílení sítí. Oba subjekty sdílení sítí obhajují jako běžný postup. Komise však uvádí, že pokud zjistí jen drobnou újmu, která by byla způsobena spotřebiteli jejich jednáním, bude záležitost vyhodnocena jako zneužití dominantního postavení. Při pohledu na taková řízení je pak možné si pouze klást otázku, zda by Úřad také neměl k některým záležitostem přistupovat přísněji. Komise jednoznačně hájí zájmy spotřebitelů a její kroky přináší zlepšení na trzích v mnoha oblastech, ať již je to svět digitální či bankovní se stále rozšiřujícími platbami kartou, které po zásahu Komise jsou pro spotřebitele levnější. Dokáže ale být i vstřícná v těžkých dobách, kupříkladu v období krize, kdy povolila poskytování veřejné podpory na záchranu bankovního sektoru.

6 Závěr

Úřad pro hospodářskou soutěž zastává v České republice nezastupitelnou roli ochránce hospodářské soutěže. Tedy toho, aby konkurence na trhu nebyla omezována přímo některým z jejich účastníků. Při naplňování svého poslání má Úřad k dispozici několik nástrojů, které má možnost k potírání zakázaných praktik využít.

Postupem času se kompetence, a ve vazbě na ně také povinnosti, Úřadu rozšiřují. Hospodářská soutěž totiž už neobnáší pouze dozorování oblastí vymezených zákonem o ochraně hospodářské soutěže (zákon č. 143/2001 Sb.) – zakázané dohody, zneužití dominantního postavení, dozor nad orgány veřejné správy a spojování soutěžitelů. Kromě těchto oblastí zajišťuje Úřad dohled i na poli zadávání veřejných zakázek, platebního styku a zneužití významné tržní síly, přičemž veřejné zakázky představují podstatný díl činnosti, na jehož prověřování musí Úřad vymezit velkou část svých personálních zdrojů.

Ve vztahu k dozoru nad zneužitím dominantního postavení je v konkrétních řízeních zapotřebí, aby Úřad zjišťoval, případně velmi přesně odhadoval velké množství informací ekonomického charakteru a tvořil z nich důvěryhodné prognózy. U zakázaných dohod je pro prokázání existence takové dohody zapotřebí přímých důkazů o jednání zúčastněných společností, nejčastěji e-mailové korespondence usvědčující soutěžitele z daného jednání. Jednodušší je pro Úřad případ, kdy je řízení vedeno na základě poskytnutých informací z leniency programu, který již konkrétní přímé důkazy přináší a Úřad pak v řízení často uspěje. Obdobně na poli zneužití významné tržní síly musí mít Úřad důkazy o protisoutěžním jednání, které musí poskytnout ideálně sami dodavatelé, na něž je vyvíjen tlak ze strany subjektu disponujícího významnou tržní silou. Ve všech výše uvedených situacích je pro Úřad získání zmiňovaných silných důkazů nebo informací problematické. V dnešním světě je legislativně podpořen institut presumpce neviny, pokud tedy chce Úřad o soutěžiteli prohlásit, že jedná nebo jednal způsobem narušujícím soutěž, musí pro to mít zcela jasné důkazy. Je pak pochopitelná veliká náročnost v řízeních o zneužití dominance a rovněž Úřadem proklamovaný přesun od otázek právních, k řešení otázek ekonomických a ekonometrických. To ostatně platí i v oblasti zakázaných dohod a zneužití významné tržní síly. V záležitostech významné tržní síly navíc ještě nedospěla judikatura a výklad zákona k jasným závěrům. Co se týče zakázaných dohod je budoucnost činnosti Úřadu spatřována v podpoře leniency programu a hojného využívání institutu narovnání. Pokud Úřad, jeho činnost a výše pokut budou v očích soutěžitelů představovat hrozbu, pak lze předpokládat

velký přínos obou těchto nástrojů, jejichž účinnost se v rámci této bakalářské práce potvrdila. Prověření účinnosti těchto nástrojů bylo ostatně jejím cílem.

Jako přínosné je možné hodnotit také práci Úřadu v oblasti veřejných zakázek. Především v osvětové činnosti u zadavatelů, z níž lze vyvozovat snížení počtu pochybení při jejich zadávání. Prověřením konkrétních veřejných zakázek může Úřad dospět v řízeních i k existenci bid riggingu, tedy zakázaných dohod mezi účastníky výběrových řízení.

V oblasti dozoru nad orgány veřejné správy Úřad ve své podstatě posuzuje pouze stav omezení hospodářské soutěže způsobený loterijní vyhláškou. Žádná další velká pochybení ze strany orgánů veřejné správy pravděpodobně nelze předpokládat. Obdobně u veřejné podpory, kdy velké případy automaticky ze zákona spadají do kompetence Evropské komise a Úřad je do jisté míry pouze prostředníkem mezi příjemci veřejné podpory a Komisí. Pravomoc dozoru má Úřad nad poskytováním podpory de minimis, kde je víceméně zajištěn dohled veřejný, vzhledem k povinnostem příjemců podpor zveřejňovat údaje o nich v registru podpor de minimis.

Kromě výše uvedené spolupráce s Komisí v rámci veřejné podpory, spolupracuje Úřad s Komisí i v dalších oblastech ochrany hospodářské soutěže, kde je jeho role spíše asistenční. Na druhé straně se zaměstnanci Úřadu účastní jednání a diskuzních fór na půdě Komise, která řeší další podobu pravidel ochrany hospodářské soutěže na celoevropské bázi. Úřad má tak možnost ovlivňovat koncepci ochrany hospodářské soutěže, kterou Komise pak předává prostřednictvím nařízení a jiných právních aktů k povinné implementaci národním orgánům ochrany hospodářské soutěže.

7 Seznam použitých zdrojů

7.1 Knižní publikace

HAMERNÍKOVÁ, Bojka a Alena MAAYTOVÁ. *Veřejné finance*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-80-7357-497-0.

HOLMAN, Robert. *Ekonomie*. 2. přeprac. a dopl. vyd. Praha: C.H. Beck, 2001. Beckovy ekonomické učebnice. ISBN 80-7179-387-6.

HOŘEJŠÍ, Bronislava. *Mikroekonomie*. 5., aktualiz. vyd. Praha: Management Press, 2010. ISBN 978-80-7261-218-5.

KINCL, Michael. *Veřejná podpora v Evropské unii*. Praha: Polygon, 2004. ISBN isbn80-7273-097-5.

MAAYTOVÁ, Alena, František OCHRANA a Jan PAVEL. *Veřejné finance v teorii a praxi*. Praha: Grada, 2015. Expert. ISBN 978-80-247-5561-8.

MANKIW, N. Gregory. *Zásady ekonomie*. Praha: Grada, 1999. ISBN 978-80-7169-891-3.

PETR, Michal. *Zakázané dohody a zneužívání dominantního postavení v ČR*. V Praze: C.H. Beck, 2010. Beckova edice právní instituty. ISBN 978-80-7400-307-3.

RAUS, David, ORŠULOVÁ Andrea. *Kartelové dohody*. V Praze: C.H. Beck, 2009. Beckova edice právo a hospodářství. ISBN 978-80-7400-016-4.

RAUS, David, ORŠULOVÁ Andrea. *Zákon o ochraně hospodářské soutěže: komentář*. 2. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019. Komentáře (Wolters Kluwer ČR). ISBN 978-80-7598-447-0.

SAMUELSON, Paul Anthony a William D. NORDHAUS. *Ekonomie*. Vyd. 2. Praha: Svoboda, 1995. ISBN 80-205-0494-x.

7.2 Příspěvky a články z elektronických zdrojů

FIALA, Tomáš. Postihování kartelových dohod v rámci programu shovívavosti. In: Pravniradce.ihned.cz [online]. 25.11.2003 12:34 [cit. 15.12.2019]. Dostupné z: <https://pravniradce.ihned.cz/c1-13669050-postihovani-kartelovych-dohod-v-ramci-programu-shovivavosti>

HON, Martin, 2008. Historie konceptu přirozeného monopolu [online]. *Politická ekonomie Vol. 56 No. 6*, [cit. 15.12.2019]. ISSN 2336-8225 (Online). DOI: <https://doi.org/10.18267/j.polek.666>

PICHLEROVÁ, Lucie, Mgr. Ochrana Hospodářské soutěže v oblasti dopravy: blokové výjimky. In: *Epravo.cz* [online]. 11.5.2016 [cit. 15.12.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/ochrana-hospodarske-souteze-v-oblasti-dopravy-blokove-vyjimky-101171.html>

SERVUS, Stanislav, LL.M.,Mgr., TUČKOVÁ, Zuzana, JUDr., 2012. Spojování soutěžitelů - praktické aspekty řízení před ÚOHS. In: *epravo.cz* [online]. 14.11.2012 [cit. 15.12.2019]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/spojovani-soutezitelu-prakticke-aspekty-rizeni-pred-uohs-86738.html>

ÚOHS. Bid Rigging. [online]. [cit. 15.12.2019]. Dostupné z: http://www.uohs.cz/download/Informacni_listy/2012/info_list_1_2012.pdf

ÚOHS. Výroční zpráva 2010 [online]. [cit. 15.02.2020]. Dostupné z: https://www.uohs.cz/download/VZ_verejnost/Vyrocní_zprava_2010.pdf

ÚOHS. Výroční zpráva 2011 [online]. [cit. 15.02.2020]. Dostupné z: https://www.uohs.cz/download/VZ_verejnost/vyrocní_zprava_UOHS_2011_PRINT.pdf

ÚOHS. Výroční zpráva 2012 [online]. [cit. 15.02.2020]. Dostupné z: http://www.uohs.cz/download/tiskove_zpravy/2013/Vyrocn-zprava_2012_CZ_web.pdf

ÚOHS. Výroční zpráva 2013 [online]. [cit. 15.02.2020]. Dostupné z: http://www.uohs.cz/download/VZ_verejnost/UOHS_VZ_2013_final2.pdf

ÚOHS. Výroční zpráva 2014 [online]. [cit. 15.02.2020]. Dostupné z: http://www.uohs.cz/download/VZ_verejnost/UOHS_VZ_2014_CZ_final.pdf

ÚOHS. Výroční zpráva 2015 [online]. [cit. 15.02.2020]. Dostupné z: http://www.uohs.cz/download/VZ_verejnost/UOHS_Vyrocka-2015_CZ.pdf

ÚOHS. Výroční zpráva 2016 [online]. [cit. 15.02.2020]. Dostupné z: http://www.uohs.cz/download/VZ_verejnost/Vyrocn-zprava-2016_web.PDF

ÚOHS. Výroční zpráva 2017 [online]. [cit. 15.02.2020]. Dostupné z: http://www.uohs.cz/download/VZ_verejnost/Vyrocn-zprava-2017_web_final.pdf

ÚOHS. Výroční zpráva 2018 [online]. [cit. 15.02.2020]. Dostupné z: http://www.uohs.cz/download/VZ_verejnost/Vyrocn-zprava-2018-CZ_web.pdf

Evropská komise. Report on Competition Policy 2010 [online]. [cit. 20.02.2020]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/competition/publications/annual_report/2010/part1_cs.pdf

Evropská komise. Report on Competition Policy 2011 [online]. [cit. 20.02.2020]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/competition/publications/annual_report/2011/part1_cs.pdf

Evropská komise. Report on Competition Policy 2012 [online]. [cit. 20.02.2020]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/competition/publications/annual_report/2012/part1_cs.pdf

Evropská komise. Report on Competition Policy 2013 [online]. [cit. 20.02.2020]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/competition/publications/annual_report/2013/part1_cs.pdf

Evropská komise. Report on Competition Policy 2014 [online]. [cit. 20.02.2020]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/competition/publications/annual_report/2014/part1_cs.pdf

Evropská komise. Report on Competition Policy 2015 [online]. [cit. 20.02.2020]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/competition/publications/annual_report/2015/part1_cs.pdf

Evropská komise. Report on Competition Policy 2016 [online]. [cit. 20.02.2020]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/competition/publications/annual_report/2016/part1_cs.pdf

Evropská komise. Report on Competition Policy 2017 [online]. [cit. 20.02.2020]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/competition/publications/annual_report/2017/part1_cs.pdf

Evropská komise. Report on Competition Policy 2018 [online]. [cit. 20.02.2020]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/competition/publications/annual_report/2018/part1_cs.pdf

7.3 Legislativní zdroje

Nářízení Rady (ES) č. 139/2004 ze dne 20. ledna 2004 o kontrole spojování podniků. In: *Úřední věstník L 024*, 29/01/2004 S. 0001 – 0022. čl. 9 a 19. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/HTML/?uri=CELEX:32004R0139&from=CS>

Nový občanský zákoník (zákon č. 89/2012 Sb.). In: *Sbírka zákonů* 3. února 2012, částka 33. Dostupné například zde: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>

Smlouva o fungování EU v konsolidovaném znění, uzavřená dne 13. prosince 2007, In: *Úřední věstník C 326*, 26/10/2012 S. 0001 – 0390. čl. 101-109. Dostupná například zde: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A12012E%2FTXT>

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 18. 1. 2006, sp. zn. 32 Odo 1642/2005, ECLI:CZ:NS:2006:32.ODO.1642.2005.1 dostupné z http://www.nsoud.cz/Judikatura/judikatura_ns.nsf/WebSearch/3ECD24A8AD10284CC1257A4E00657BFB?openDocument&Highlight=0,

Zákon č. 143/2001 Sb., o ochraně hospodářské soutěže a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů. In: *Sbírka zákonů* 4. dubna 2001, částka 58. Dostupné například zde: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2001-143>

Zákon č. 273/1996 Sb., o působnosti úřadu na ochranu hospodářské soutěže ve znění pozdějších předpisů, In: *Sbírka zákonů* 11. října 1996, částka 80. Dostupné například zde: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1996-273>

7.4 Televizní vysílání

Nedej se plus. Jak to vyřešil trh [epizoda z žurnalistického a investigativního pořadu]. ČT2 15.5.2016. Dostupné též z: <https://www.ceskatelevize.cz/ivysilani/1095913550-nedej-se/216562248410015-jak-to-vyresil-trh/titulky>

7.5 Elektronické zdroje, webové stránky

Evropská komise: *Hospodářská soutěž: V zájmu spotřebitele: Fúze* [online]. [cit. 19.12.2019]. Dostupný z WWW: https://ec.europa.eu/competition/consumers/institutions_cs.html

Evropská komise: *Generální ředitelství: Generální ředitelství pro hospodářskou soutěž* [online]. [cit. 30.01.2019]. Dostupný z WWW: https://ec.europa.eu/dgs/competition/index_en.htm

Evropská komise: *Hospodářská soutěž: V zájmu spotřebitele: Politika hospodářské soutěže a orgány EU* [online]. [cit. 19.12.2019]. Dostupný z WWW: https://ec.europa.eu/competition/consumers/merger_control_cs.html

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže: *Hospodářská soutěž: Mezinárodní spolupráce*: [online]. [cit. 20.12.2019]. Dostupný z WWW: <https://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/mezinarodni-spoluprace.html>

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže: *Hospodářská soutěž: Mezinárodní spolupráce: European competition network ecn* [online]. [cit. 20.12.2019]. Dostupný z WWW: <https://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/mezinarodni-spoluprace/european-competition-network-ecn.html>

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže: *Hospodářská soutěž: Oddělení platebního styku* [online]. [cit. 01.12.2019]. Dostupný z WWW: <https://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/oddeleni-platebniho-styku.html>

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže: *Hospodářská soutěž: Zakázané dohody a zneužití dominance* [online]. [cit. 30.11.2019]. Dostupný z WWW: <https://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/zakazane-dohody-a-zneuzeni-dominance.html>

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže: *Hospodářská soutěž: Zakázané dohody a zneužití dominance: Leniency program* [online]. [cit. 19.12.2019]. Dostupný z WWW: <https://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/zakazane-dohody-a-zneuzeni-dominance/leniency-program.html>

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže: *Hospodářská soutěž: Zakázané dohody a zneužití dominance: Procedura narovnání* [online]. [cit. 14.01.2020]. Dostupný z WWW: <https://www.uohs.cz/cs/hospodarska-soutez/zakazane-dohody-a-zneuzeni-dominance/procedura-narovnani.html>

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže: *O úřadu: Historie úřadu*: [online]. [cit. 10.12.2019]. Dostupný z WWW: <https://www.uohs.cz/cs/o-uradu/historie-uradu.html>

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže: *O úřadu: Historie úřadu: Vývoj soutěžního práva* [online]. [cit. 10.12.2019]. Dostupný z WWW: <https://www.uohs.cz/cs/o-uradu/historie-uradu/vyvoj-soutezniho-prava.html>

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže: *Úvodní stránka* [online]. [cit. 10.12.2019]. Dostupný z WWW: <https://www.uohs.cz/cs/uvodni-stranka.html>

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže: *Veřejná podpora: Definiční znaky veřejné podpory* [online]. [cit. 15.12.2019]. Dostupný z WWW: <https://www.uohs.cz/cs/verejna-podpora/definicni-znaky-verejne-podpory.html>

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže: *Veřejné zakázky: Aktuality z veřejných zakázek: Stručný průvodce zadavatele světem veřejných zakázek* [online]. [cit. 16.12.2019]. Dostupný z WWW: <https://www.uohs.cz/cs/verejne-zakazky/aktuality-z-verejnych-zakazek/2699-strucny-pruvodce-zadavatele-svetem-verejnych-zakazek.html>

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže: *Veřejné zakázky: Sbírký rozhodnutí: č.j. S370/2012,S338/2013/VZ-24216/2013/521/GSt* [online]. [cit. 20.02.2020]. Dostupný z WWW: <https://www.uohs.cz/cs/verejne-zakazky/sbirky-rozhodnuti/detail-11861.html>

Úřad pro ochranu hospodářské soutěže: *Významná tržní síla* [online]. [cit. 18.12.2019]. Dostupný z WWW: <https://www.uohs.cz/cs/vyznamna-trzni-sila.html>

